VANHAN KARJALAN JOULU

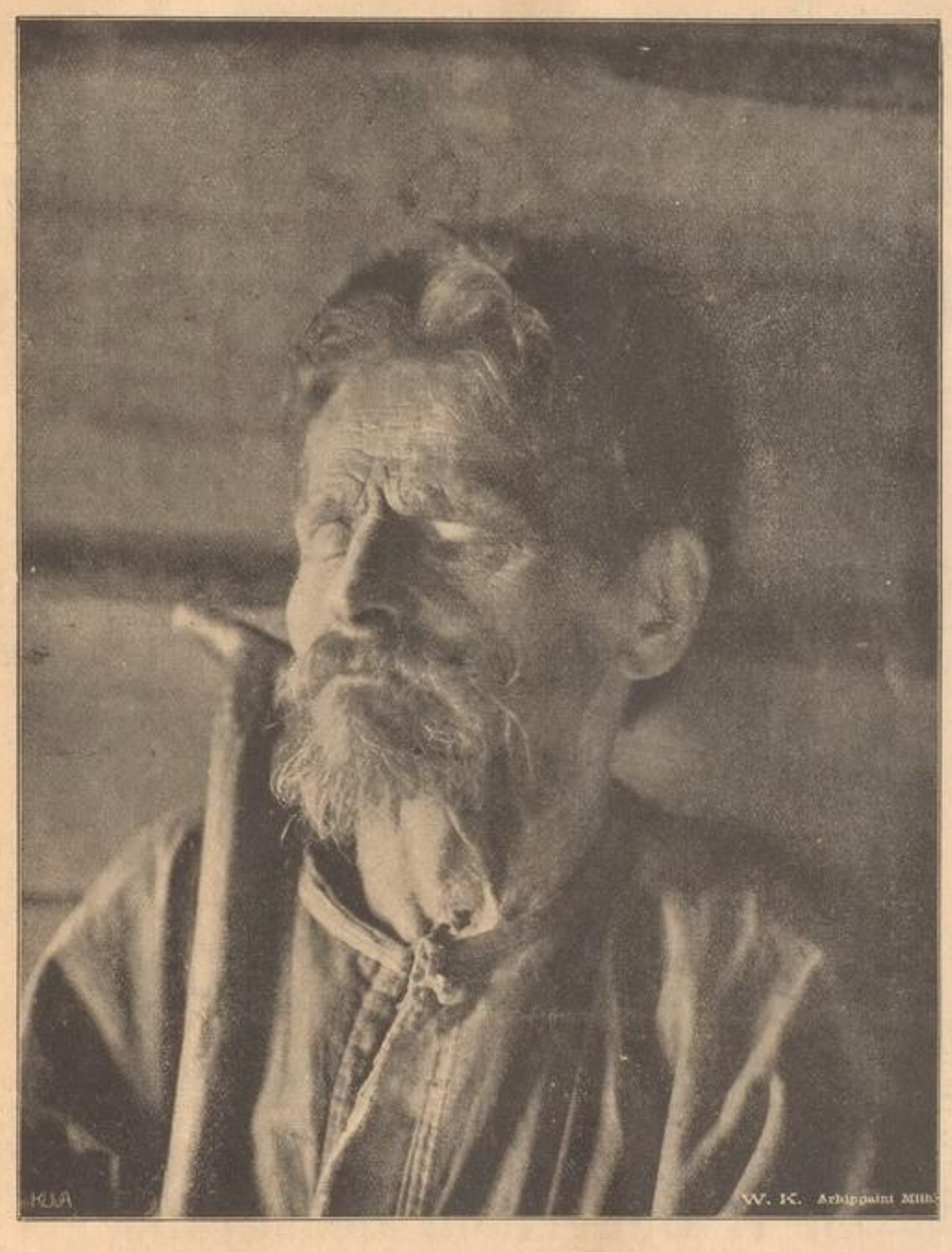

Vienan Karjalan kuuluisin runolaulaja:
MIIHKALI ARHIPANPOIKA PERTTUNEN

Karjalan Sivistysseuran ja Karjalan väliaikaisen hallituksen yhteinen joulujulkaisu

Toimittaja: IIVO HÄRKÖNEN Helsingissä 1920 Hinta 5 mk.

A. BLOMQVIST
JYVÄSKYLÄ Puh. 122
Herkku- ja Siirtomaantavaran kauppa

O.Y. Pohjoismaiden Yhdyspankki
Jyväskylän konttori
Harjoittaa täydellistä pankkiliikettä

A. Fredrikson Osakeyhtiö
Jyväskylä
myy tukuttain ja vähittäin tehtaidensa tuotteita
Turkistavaroita
Kesä- ja Talvi- Lakkeja
Kravatteja
Damaskeja
TEHTAAT JYVÄSKYLÄSSÄ
Vähittäismyymälät: Helsingissä, Mikonkatu 7, Wiipurissa Aleksanterink. 19. Oulussa Isokatu 25. Jyväskylässä Kauppakatu 25.

Keskusosuusliike Hankkija r. l.
Perustettu v. 1905
Pääkonttori: Helsinki, Salomonink. 1. Puh. 10 800
Sivukonttoreja:
Hamina, puh. 83
Helsinki, Arkadiank. 2, puh. 12 500 ja 10 800
Joensuu, Kansallispankin talo, puh. 318
Jyväskylä, Maanvilj. seuran talo, puh. 60 ja 316
Kuopio, Kauppak. 15, puh, 238, 596 ja 593
Oulu, Torik. 3, puh. 86, 154 ja 176
Pori, Yrjönk. 9, puh. 518, 618 ja 626
Tampere, Puutarhak. 11, puh. 11 26 ja 16 27
Turku, Humalistonk. 9, puh. 591, 441 ja 103
Vaasa, Vaasanpuistok. 13, puh. 957
Viipuri, Vaasank. 25. puh. 1096, 2730 ja 1524

Carl Finnilä Osakeyhtiö
Jyväskylän konttori

O. Y.
JUHO ROSENBERG
Jyväskylä
Puhel. 360 ja 21
Paikkakunnan vanhin ja monipuolisin tukkukauppa

OTTO HEINO
Saarijärvi
Sekatavara-, Kangas- ja Porsliinikauppa

Keski-Suomen Tukkukauppa Oy.
Jyväskylä
Sähköosoite: Tukkukauppa Puhelimet 262 ja 362

Jyväskylän Säästöpankki
Omat varat Smk. 594.639:53
Säästöönpanijain saamiset 31. 12. 1919
Smk. 14.418.854:11
Hyvittää säästöönpanoille korkeimman koron, joka lasketaan panopäivästä ottopäivään ja lisätään puolivuosittain pääomaan.
Edullinen rahainsijoituspaikka

A. KUVAJA
JYVÄSKYLÄ Puh. 165, yksit. 259
Tukku- ja vähittäiskauppa
Siirtomaa- ja Tehdastuotteille
Lampuille, Laseille ja Porsliineille

Jyväskylän Rauta-Osakeyhtiö
Jyväskylä
Puhelimet: 402, 286 ja 470 Sähköos. Rauta
Täydellinen tukku- ja vähittäis rautakauppa

LIDA FORSBLOM O.Y.
JYVÄSKYLÄ
Kangas-, Muoti- ja Pukimoliike
Villa-, Silkki- ja Puuvillakankaita; Naisten kappoja; Miesten pukuja ja palttoja; Turkistavaroita; Naisten ja miesten hattuja
suuri ja ajanmukainen valikoima halpoihin hintoihin.

KESKI-SUOMEN MAANVILJELYS-KONEKAUPPA O.Y.
PUHELIN 79 JA 264
JYVÄSKYLÄ
Vanhin Kone-, Siemen-, Lannoitus- ja Rehuaine-kauppa Keski-Suomessa

A. V. Söderlund Osakeyhtiö
Puhelin 50 Myy Jyväskylä
tukuttain siirtomaa-, kangas- ja lyhyttavaraa

EINAR KEILÀN
KELLO- JA KULTASEPÄNLIIKE
JYVÄSKYLÄ
KANSALLISPANKIN TALOSSA
PUHELIN
1 3 8

Ivan Mitrofanoff
Jyväskylä
Sähköosoite: Mitro Puhelin 166

OSAKEYHTIÖ
KESKI-SUOMEN RAUTAKAUPPA
JYVÄSKYLÄ
Perustettu v. 1904
Puhelimet 164 ja 240

I. S. PANKKONEN
PETÄJÄVESI
Kangas- ja Sekatavarakauppa

Karjalan Sivistysseuran
asioita Jyväskylässä toimitetaan
I. Mitrofanoffin liikkeessä.
Puhelin 166.

Karjalan Sivistysseuran
puheenjohtajan osoite:
Johtaja A. Mitro,
Jyväskylä.

K. J. GUMMERUS OY.
JYVÄSKYLÄ
PUHELIMET: Yleinen 26, Toimitusjohtajan 198
KIRJAPAINO
Sisä-Suomen parhaiten varustettu ja työkykyisin.
Suorittaa nopeasti ja kohtuhintoihin kaikkia alaan kuuluvia töitä.
KIRJANSITOMO
Sisä-Suomen uudenaikaisin ja suurin.
Toimittaa tilatut työt huolellisesti ja pikaisesti.

WEILIN & GÖÖS'IN KIRJAKAUPPA
omist. K. A. Kokkonen
Jyväskylä
Täydellinen
Kirjakauppa, Paperikauppa, Koulu- ja Konttoritarpeita

K. A. KOKKOSEN PAPERI- JA LELUKAUPPA
Jyväskylä, Kilpisenkatu 10
Hyvin varustettu paperi- ja leikkikalukauppa

VANHAN KARJALAN JOULU

KARJALAN SIVISTYSSEURAN JA KARJALAN VÄLIAIKAISEN HALLITUKSEN YHTEINEN

JOULUJULKAISU 1920

VAPAA VIENA

Mistä helkkyi Suomen henki?
Vienan virran suilta.
Mistä kaikui kansan kannel?
Vienan viitapuilta,
joihin kauan karkoitettu
isäin majastansa
kanteleensa ripustanut
oli Suomen kansa.

Missä vieri Väinämöisen
virsi niinkuin virta?
Missä piukoi taivahilla
Pohjan neien pirta?
Missä ahjot Ilmarisen
pyhää tulta iski
taikka leikit Lemminkäisen
vasamoita viski?

Mistä saatiin Suomen soitto?
Vienan sulhoin suusta.
Mistä tehtiin kansan kannel?
Vienan virsipuusta.
Ihmis-aatteen Arhippa,
Sa runoruhtinainen,
eestäs elää, kuolla voi
mies, nainen kuolevainen.

Mistä hehkui hengen palo?
Mistä mieli jalo,
koska ajan ankeutta
huokas Suomen salo?
Vienan vienon nuotioilta
kasvoi kansan virsi,
Perman vanhan perukoilta
nous sen kurkihirsi.

Niinkuin pyhä pylvähistö
vankkumaton, vakaa,
nousi Suomen suuren muisto
vuosisatain takaa,
eipä oltu orjakansa
enää niinkuin ennen,
jäipä jälkeen hengen mahti
mahtajainkin mennen.

Kaikki kansat astuneet jo
temppeliin on tuohon,
yksin kansa karjalainen
vaipuu vainon suohon,
kansa, jonka tuskasta tuo
puhkes puhdas soitto,
kärsii, miettii, milloin sille
aukee aamunkoitto.

Seiso, kansa karjalainen!
Seiso niinkuin seinä!
Minkä kylvit kyynelin tai
säihkyit säveleinä,
varmaan Sulle kerran sadon
satakerran antaa,
kauniin kansanhenkes heelmät
maailmalle kantaa.

Nouse, kansa karjalainen!
Nouse niinkuin vuori,
Perman vanha valtasuku,
Viena vanha, nuori!
Varmaan vuosisatain sammal
ei Sua enää peitä
eikä kalvan katsomatta
Suomen heimo heitä.

Kuinka? Kansa Kalevalan
murhin murskattaisko?
Saaliiksensa vainolainen
Vienan viljat saisko,
Vienan niitut, Vienan pellot,
Vienan onnen oraan?
Riistäjänkö riemu, sorto
kaikki kaatais soraan?

Eihän toki! Eihän toistaan
Suomi, Viena jätä,
vaikka onkin suuri suru,
häijy kansan hätä.
Ihmisten on paaluttamat
valtakuntain rajat,
Luojan yksin luotettavat
paikat ynnä ajat.

Kuuletko? Hän haastaa Sulle:
„Punainen ja valkee
vain on hetken pintakuorta,
joka kerran halkee,
jonka alta astuu esiin
vanha Suomi, Viena:
nouse silloin Perman päivä,
päättyy rikos, riena.

Solovetskin luostarin myös
kerran murtuu muuri,
vaan ei heimonhengen, jolla
jumalain on juuri.
Suomi, Viena kuuluu yhteen!
Kansat Kalevalan
jaksaa vaikka pitkospuita
kokoon käydä jalan.

Ruotsi, ryssä vastatusten
teitä ennen liehtoi,
eri uskoon upotti ja
eri kirkoin kiehtoi,
mutta sama katsoi teihin
päivä pilven alta,
samat tuikki joulutähdet
Luojan taivahalta“.

Noin Hän haastaa. Hartaana sen
kuulee Viena, Suomi,
kansan sydän sylkähtää, sen
kastuu silmäluomi,
kunnes sähkö säkenöi, käy
tuli kalvan tiestä,
marssii mailla Vienan, Suomen
suomalaista miestä.

Nousee poiat Porajärven,
Uhtuankin urheen
alta punavainon puuskan,
yöstä pitkän murheen.
Yhtyy heihin Suomen sulhot
niinkuin metsä sankka,
seisoo tundran tuulta vasten
Suomi, Viena vankka.

15. 11. 20.

EINO LEINO.

Itä-Karjalan puolesta.

Heimolaisille ja muulle maailmalle luettavaksi lyhyitä yhteenvetoja itäkarjalaisten kansallisesta noususta.

I. Karjalaisten historiaa.

Karjalaiset ovat osa niitä suomalaisia kansoja, jotka ajanlaskumme ensimäisinä vuosisatoina olivat asettuneet asumaan Suomenlahden ympäristölle. He olivat Itämeren suomalaisten itäisin osa ja kansoittivat ehkä jo noin v. 500 Laatokan ja Äänisjärven ympäristöt levittäytyen siitä vähitellen koilliseen aina Vienanmeren rantamille ja Vienanjoen varsille, jossa perustivat kaupankäynnistään ja rikkaudestaan kuulun Perman vallan, sekä luoteiseen päin nykyiseen Suomeen. Tällä alueella asuen kehittivät karjalaiset omintakeisen yhteiskuntarakennuksen, kävivät vilkasta kauppaa naapurivaltojen, jopa aina Persian ja Arabiankin kanssa ja muodostivat kauniit epilliset runoelmansa, jotka myöhemmin 1800 luvulla kerättiin yli sivistyneen maailman tunnettuun Kalevala teokseen. Mutta karjalainen heimo ei ollut kylliksi lukuisa suojelemaan itseään etelästä Novgorodin (nykyisen Venäjän) ja lännestä päin työntyvän Ruotsin valloitushimoa vastaan. Ruotsi vakiinnutti valtansa läntisessä Karjalassa perustamalla vuonna 1293 Viipurin linnan ja Venäjä itäisessä Karjalassa kukistettuaan karjalaisten vastarinnan valtasi kappaleen toisensa jälkeen ja tämän valtansa tueksi perusti Nevajoen Laatokan puoleiseen suuhun v. 1322 Pähkinälinnan (nykyisen Schlüsselburgin). Sanotussa paikassa solmittiin sitten Ruotsin ja Venäjän välillä Karjalan omistamisesta käytyjen sotien lopettamiseksi rauha, jolloin raja asetettiin kulkemaan halki karjalaisen heimoalueen ja niin repäisi ankara historiallinen kohtalo kahtia Karjalan kansan. Kumpikin puoli tuli tunnustamaan eri valtaa ja myöskin eri uskontoa sen kautta, että Ruotsin (nyk. Suomen) puolelle jääneet karjalaiset kastettiin roomalaiskatoliseen ja Novgorodin puolelle jääneet karjalaiset kreikkalaiskatoliseen uskontoon. Kun venäläiset 1300 luvun loppupuolella olivat kiivaitten taistelujen jälkeen laskeneet valtansa alle Laatokan ja Äänisjärven pohjoispuolellakin asuvat karjalaiset, voidaan Karjalan kansan katsoa kokonaisuudessaan menettäneen vapautensa.

Sen karjalaisen heimosirpaleen osaksi, joka oli joutunut Venäjän alamaisuuteen ja jonka valtiollinen raja länttä vastaan määrättiin vuonna 1617 Ruotsin ja Venäjän välillä tehdyssä Stolbovan rauhassa kulkemaan jokseenkin pitkin nykyistä Suomen itärajaa, oli tuleva monta vuosisataa jatkuva kansallinen sorto ja taloudellinen kurjuus. Tästä kansasta, joka on menettänyt osan asuma-alueitaan voimakkaasti päälle tunkevalle venäläisyydelle, mutta josta vielä suuri osa on säilyttänyt äidinkielensä sekä kansalliset erikoispiirteensä ja joka nyt kansana kansojen itsemääräämisoikeuden nojalla on astunut vaatimaan itselleen kansallisen elämisen oikeuksia, on kysymys tässä kirjoitelmassa.

II. Maantieteellinen Itä-Karjala.

Venäjän vallan alle jäänyttä osaa Karjalasta kutsutaan tavallisesti eroitukseksi Suomen Karjalasta *Itä-Karjalaksi*. Siihen lasketaan kuuluvan Aunuksen, Petroskoin ja Poventsan kihlakunnat Aunuksen läänissä (Aunuksen Karjala) ja Kemin kihlakunta Vienan läänissä (Vienan Karjala). Se käsittää siis suunnilleen alueen, jota pohjoisessa rajoittaa Kannanlahden pohjukasta Suomen itärajaan vedetty kohtisuora viiva ja idässä Vienanmeri Onegalahteen. Siitä kulkee raja halki soiden ja erämaiden Äänisjärvelle, josta eteläraja käy pitkin Syvärijokea Laatokkaan. Länsirajana on Suomen itäinen rajaviiva. Tämän alueen pinta-ala on noin 136,300 km² eli hieman yli kolmannes Suomea.

Geologisesti ja luonnonhistoriallisesti tämä alue eroaa jyrkästi Venäjästä kuuluen Fenno-Skandiaan ja niinpä onkin karjalainen maisema vaaroineen, tuhansine ja pienine sinijärvineen, kohisevine koskineen ja ikimetsineen täydellisesti venäläisen laakean aromaisemaan vastakohta, muistuttaen suuressa määrin Suomen luontoa.

III. Karjalan väestö, kieli, kulttuuri ja elinkeinot.

Viimeisten laskelmien mukaan on Itä-Karjalan karjalaisen väestön lukumäärä nykyään noin 150,000. Venäläisyys on vuosisatojen aikana voimakkaasti tunkeutunut karjalaisten asuma-alueille venäläistyttäen karjalaiset Syvärijoen etelä- ja osittain pohjoispuolellakin, hävittäen Vienanjoen varsilta kuulun Perman kauppakansan ja tunkeutuen kaikkialla kansallista kuolemaa tuottavana karjalaisten keskuuteen. Täten on karjalainen asutusalue yhä enemmän ja enemmän supistunut, kulkien sen rajat nykyään etelässä Syvärijoen laskusuun pohjoispuolelta Aleksanteri-Svirskin luostarikylien halki Syvärin keskimutkaan, idässä edellämainitusta keskimutkasta koilliseen kohti Petroskoita (tarkalleen Bessoutsoin kylään),*) siitä Äänisen vuononpohjukoita myöten Poventsan lahden perukkaan ja edelleen jotenkin suorana viivana Sorokkaan Vienan meren rannalla. Tästä seuraa itäinen kansallisuusraja Vienanmeren rannikkoa siten että suuremmat ranta-asutukset ovat enemmistöltään venäläisiä. Pohjoisrajana on, kuten jo sanottu, suora viiva Suomen rajaan, ja läntisenä rajana Suomen itäraja sekä Laatokka Tällä yhtenäisellä alueella asuva kansa on muuten puhtaasti karjalaista, ilman yhtään keskellä olevaa venäläistä asutussaareketta, paitsi alueen itälaidalla Aunuksessa on kapea kaista vepsänsekaista kansaa, ollen se kuitenkin jo hyvin läheisesti sulautunut aunuksenkarjalaiseen kansaan. Vepsän sekaisuutta alueen itälaidalla lukuunottamatta on myös koko alueen kielenä karjalankieli, joka siitä hiukan eroavine aunuksenmurteineenkin on hyvin lähellä suomenkieltä.

Karjalaisten alue on harvaan asuttua. Väentiheys on keskimäärin 1,5 henkeä neliökilometrillä. Karjalaiset ovat ikimiesten kansaa. Maan karu luonto on tehnyt heidät voimakkaiksi ja sitkeiksi. Heissä ei ole venäläistä velttoutta ja he liittyvät rotuominaisuuksiltaan kuten kieleläänkin läheisesti suomalaisiin, ollen tanakampia ja jäykempiä kuin venäläiset. Väestön sivistyksestä ei Venäjän valtiovalta ole juuri nimeksikään huolehtinut. Ja silloinkin kun se suuremmassa määrässä vuodesta 1907 alkoi perustaa Karjalaan kouluja tapahtui se venäjänkielellä ja yksistään venäläistyttämistä silmällä pitäen. Itsestään selvää on, ettei vieraskielinen kreikkalaiskatolinen sielunhoitokaan muukalaisine vähänsivistyneine pappineen ole paljon kansan sivistystilaa kohottanut. Ainoana merkittävänä on ollut se vapaaehtoinen sivistystyö, jota parin viimeisen vuosikymmenen aikana ovat tehneet etupäässä Suomessa asuvat itäkarjalaiset kansansa nostamiseksi henkisestä alennustilastaan. Heidän toimestaan on Itä-Karjalaan perustettu muutamia kansankielisiä kouluja ja lukutupia, julaistu omaa sanomalehteä j. n. e. Tämä vähäinen äidinkielisen valistuksen kylvö on seurauksiltaan ollut ihmeteltävä. Kansa on saatu laajoilla aloilla heräämään omaan karjalaiseen kansallishenkeen, ja luku- ja sivistyshalu on elpynyt hämmästyttävässä määrässä. Ominpäin opiskelu on tullut aivan kilpa-asiaksi ja moni on siten saavuttanut huomattavankin sivistyspääoman. Yleinen kansanvalistus on noussut niin korkealle, että suurin osa väestöä, varsinkin nuorempi polvi, osaa sekä lukea että kirjoittaa, mikä ei suinkaan ole yleistä Venäjän valtakunnassa. Tämän ohella ei Karjalan kansa ole menettänyt ikisalojensa helmassa kehittynyttä luonnonsivistystään. Sen tavat ovat puhtaat, siisteys kiitettävää, rikoksia ei satu juuri nimeksikään ja naisten siveys on erittäin korkealla.

Sitävastoin ovat elinkeinot kehittymättömällä kannalla. Asuen karuilla ja hallanaroilla sydänmailla tiettömien taipaleitten takana — maanteitä ei Pohjois-Karjalassa ole ollenkaan ja Etelä-Karjalassakin on niukasti — ei karjalainen ole voinut maanviljelyksen ja karjanhoidon tilaa suuresti kohottaa. Kalastus ja metsästys ovat osissa aluetta melkein mitä tärkeimpiä elinkeinoja. Karjalan saloilla tavataankin vielä karhu, ilves ja hirvi, puhumattakaan pienemmistä metsänelävistä. Venäjän vallan aikuiset onnettomat maanomistusolot (talonpojalla on ollut ainoastaan nautinto-oikeus pieneen maatilkkuun) ovat myöskin vaikuttaneet siihen, että maanviljelys on jäänyt takapajulle ja edistyneempää on se ainoastaan etelä-Aunuksessa, missä maaperä on paikoin erittäin hedelmällistä. Onnettomat maanviljelysolot sekä siitä johtuvat muut vajavuudet ovat saaneet aikaan senkin, että kautta vuosisatojen on suuren joukon vienankarjalaisia ja pohjoisaunukselaisia täytynyt kierrellä kulkukaupalla Suomen puolella, mistä ovat hankkineet itselleen ja perheelleen elatuksen. Tämä elinkeino on kuitenkin ollut yksi tärkeitä lukutaidon ja sivistyksen edistäjiä.

IV. Karjalan kysymyksen alkuvaiheita.

Karjalan kysymyksen on henkiin herättänyt suomalainen sanomalehtimies A. V. Ervasti, joka vuonna 1879 Itä-Karjalaan tekemästään matkasta seuraavana vuonna julkaisi huomattavan, tätä unohdettua maata ja sen kovaosaista kansaa koskevan teoksen: »Muistelmia matkalta Venäjän Karjalassa». Tämä kirja on voimakas huuto Karjalan kansan elämisen oikeuksien puolesta.

»Hän näkee, kuten eräs karjalainen kirjailija lausuu, etteivät nuo unhotetut, sorronalaiset karjalaiset ole sortoonsa sortuneet, unhoonsa olemattomiin hävinneet; näkee heidän iloisen, murtumattoman mielensä, heidän kärsivällisyytensä ja kestäväisyytensä taloudellisessa taistelussa; näkee heidän ainaisen tyytyväisyytensä ja kiitollisuutensa; näkee heidän hyväsydämisyytensä, avomielisyytensä, vierasvaraisuutensa, heidän luonteensa ainaisen joustavuuden. Näkee heidän runollisuutensa ja kuulee heidän laulunsa sekä huomaa heissä ihmeteltävän paljon siveellisyyttä, kohtuutta, itse luonteen lujuutta. Ja mitä sitten tulee heidän käsitykseensä kansallisuudestaan, niin eivät heistä itsetiedottomimmatkaan sentään pidä itseään pohjaltaan venäläisinä, vaan joinakin muina, ja valveutuneemmat heistä lukeutuvat jo suoraan suomalaisiksi. Venäläiset ovat kokonaan muita kuin he. He tosin ovat kreikkalaiskatolilaisia, samaa uskoa kuin venäläiset, mutta heidän kielensä on toinen ja heidän mielensä veto sittenkin toisaanne päin.»*)

Ja kaikesta siitä mitä Ervasti on matkallaan nähnyt tulee hän lopputulokseen: Karjalan kansan hyväksi on jotain tehtävä, sillä muuten on tämä lahjakas ja herkkä kansa sortuva sen ylle tunkeutuvan venäläisyyden jalkoihin. Tästä Ervastin koruttomasta mutta hartaudella kirjoitetusta kirjasta tuli melkein raamatun arvoinen kirja karjalaisille. Se herätti monet ja nämä herättivät taas toisia. Ja vaikkakin tämän herätyksen aikaansaama valistustyö Itä-Karjalassa Venäjän kiihkonationalistisen valtiomahdin vuoksi oli miltei mahdotonta, iti kylvetty siemen kuitenkin hiljalleen, niin että kun vapaammat ajat, vuosien 1905—1906 vallankumousyritykset, koittivat Venäjälle, oli Itä-Karjalassa jo kansallisesti valveutunut kantajoukko, mikä ryhtyi innolla ajamaan karjalaisten kansallista asiaa. Erään suuren Karjalassa pidetyn kansalaiskokouksen pöytäkirjassa joulukuun 21 päivältä 1905 (v. l.) lausutaan jo m. m. seuraavat kansallisia parannuksia vaativat ponnet:

1) Jumalanpalvelus ja kirkolliset toimitukset ovat toimitettavat kansankielellä; ja

2) koulujen opetuskielenä on oleva kansankieli.

Tämä itäkarjalaisten ensimmäinen valtiollinen ohjelma, joka sisälsi myöskin suuren määrän ehdotuksia maan taloudellisen elämän kohottamiseksi, saatettiin sitten keväällä 1906 3,000 karjalaisen allekirjoittamana erikoisena adressina Vienan läänin valtakunnanduumanedustajille, mutta on selvää, että siinä lausutut ehdotukset jäivät vain hurskaiksi toivomuksiksi.

Tähän aikaan puhalsivat myös Suomessa vapaammat tuulet. Ne ne juuri saivatkin tässä maassa lukuisasti asuvat itäkarjalaiset siihen toimintaan, josta alumpana on jo puhuttu. He perustivat vuonna 1906 keskuudessaan erikoisen yhdistyksen »Vienan Karjalaisten Liiton» tekemään valistustyötä Karjalassa. Tämä kokonaan yksityisillä varoilla toimiva yhdistys alkoi varsin voimakkaan työskentelyn kansansa herättämiseksi. Kansankielisiä kouluja, lukutupia ja kirjastoja perustettiin, omaa sanomalehteä julkaistiin. Näytti siltä kuin saataisi Karjalan kansa kansallisesti valveille. Mutta jo parin vuoden perästä kohtasi näitä valistuspyrkimyksiä ankarasti taantumuksellisen Venäjän hallituksen puolelta kova isku. Koulut ja lukutuvat suljettiin, innokkaimmat kansalliset työntekijät karkoitettiin Karjalasta ja pari raahattiin aina Siperiaan saakka. Ja kaikki tämä senvuoksi, että oli tahdottu Karjalan kansalle antaa sitä mitä se ikänsä oli ollut vailla: opetusta omalla kielellään.

Mutta Venäjän valtiovalta ei tyytynyt siihen, että se olisi tukahduttanut kansankielisen valistustyön Karjalassa. Se alkoi nyt säikähtyneenä karjalaisten valistuspyrkimyksistä levittää väellä ja voimalla karjalaisen kansan keskuuteen venäläistä sivistystä venäläistyttääkseen väestön. Se oli Karjalan asian mustinta reaktionin aikaa. Jalosti kilvoitellen sekä maalliset että hengelliset venäläiset viranomaiset kävivät sulkemiensa kansankielisten koulujen tilalle perustamaan venäläisiä kouluja. Vuosina 1907—1909 perustettiin niitä niin lukuisesti, että esim. Etelä-Karjalassa jokaista 400 hengen suuruista väestöryhmää kohti tuli yksi koulu eli enemmän kuin tiettävästi missään muualla Venäjän valtakunnassa. Ja samaan aikaan tehtiin kaikkinaista muuta työtä Karjalan kansan venäläistyttämiseksi. Vähäinen, muutamien hartaitten isänmaanystävien alkama valistustyö ei sellaisen vastatoiminnan syntyessä voinut kauvan jatkua eikä paljoa merkitä.

Ei ollut kysymyksessä sen enempää eikä vähempää kuin hävittää karjalainen kansallisuus maan päältä.

Tätä toimintaa kesti kymmenisen vuotta. Puhkesi sitten Venäjän vuoden 1917 maaliskuun vallankumous ja se avasi jälleen tien karjalaisten kansalliselle toiminnalle. Sitä käyttivätkin nämä heti hyväkseen. Suomessa syntyi heti uusi itäkarjalaisten seura — »Karjalan Sivistysseura» — ja itse Karjalassa ryhdyttiin pitämään kokouksia, pohtimaan kaikenlaisista omista asioista ja valmistautumaan suureen Venäjän perustavaan kokoukseen. Luotiin jo oma valtiollinen ohjelmakin, joka Uhtuan suuressa kokouksessa 13 p:nä heinäk. 1917 hyväksyttiin n. s. *autonomiaohjelmana.*

Sen pääkohdat kuuluivat:

---

*) Jos suomensukuiset vepsäläiset Äänisen länsirannalla otetaan lukuun, kulkee raja Syvärin keskimutkasta Latvan kirkon kylään, siitä kaakkoon Syvärijoen lähtösuulle Wosnesenjaan ja siitä Äänisen länsirantaa Petroskoin eteläpuolelle ja Bessoutsoihin.

*) Iivo Härkönen, Itäinen vartio, ss. 189—190.

1) Karjalaisten asuma-alueesta on muodostettava autonominen Karjala.

2) Tällä alueella ovat Venäjän hallintojärjestelmän kanssa yhteisiä raha-, posti-, sota- ja oikeuslaitos, mutta muut asiat ovat oman hallinto-orgaanin hoidettavat.

3) Autonomisella Karjalalla tulee olla oma eduskuntalaitos ja oma paikallinen lainsäädäntö.

Tätä ennen, toukokuulla 1917, oli jo esitetty Karjalan Sivistysseuran laaja adressi Venäjän väliaikaisen hallituksen jäsenille ja saatu heiltä verrattain suurta myötätuntoa karjalaisten pyrkimyksiä kohtaan. Mutta sitten syksyn 1917 bolshevistinen vallankumous lakaisi tieltään sekä väliaikaisen hallituksen että sen mahdolliset aikeet Karjalan hyväksi. Itäkarjalaisten tie oli taas noussut pystyyn ja kun sitten seuraavana talvena Karjalan läheisin heimomaa, Suomi, joutui asein vakiinnuttamaan vapauttaan ja itsenäisyyttään, joutui samoihin aikoihin Itä-Karjalankin kysymys aseellisten yritysten poluille.

V. Sotilasretkikunnat Itä-Karjalaan.

Vienan Karjalan retkikunta.

Suomen vapaustaistelun kevättalvella 1918 vielä raivotessa ja Venäjän sekavien olojen käydessä päivä päivältä yhä sekavimmiksi, heräsi Itä-Karjalan, etenkin sen pohjoisen osan, valistuneimman väestön keskuudessa ajatus, että karjalaisten pelastaakseen kansansa hukkumasta slaavilaiseen mereen ja bolshevistiseen kaaokseen oli pyrittävä yhtymään Venäjän ikeestä vapautuvaan Suomeen, entiseen heimomaahan, josta sen Pähkinäsaaren vuoden 1323 väkivaltarauha niin julmalla tavalla oli reväissyt irti. Ajatus sai lämmintä vastakaikua suomalaisissa piireissä ja maaliskuulla 1918 työntyi suomalainen sotilasretkikunta Vienan Karjalaan ojentaakseen auttavan kätensä Venäjän ja bolshevismin vallasta irti pyrkiville heimoveljilleen. Kevään ja kesän mittaan retkikunta ottikin sitten haltuunsa miltei koko pohjoisen Karjalan ja paikallinen väestö liittyi siihen muodostamalla keskuudessaan pieniä aseellisia järjestöjä, n. k. suojeluskuntia. Mutta sitten seurasi jälleen vastoinkäyminen. Suomi oli vapaussodassaan Saksan avustuksen kautta joutunut varsin läheisiin suhteisiin tämän valtakunnan kanssa ja, miten olikaan, käsittivät Muurmanin radalle kesällä 1918 asettuneet liittolaisjoukot pienen suomalaisen sotilasretkikunnan takana olevan saksalaisia intressejä. Näin ollen saivat muutamat silloisen Pohjois-Venäjän tasavallan riveissä palvelevat karjalaiset, jotka myöskin olivat joutuneet vääriin käsityksiin suomalaisen sotilasretkikunnan tarkoitusperistä, oikeuden muodostaa vapaaehtoisen joukko-osaston suomalaisten ja saksalaisten (joita todellisuudessa ei Itä-Karjalassa ollut lainkaan) poisajamiseksi Karjalasta. Tämä »Karjalan vapaaehtoinen joukko» karkoittikin sitten muutamien taistelujen jälkeen, joihin suomalaisten puolella otti myöskin osaa karjalaisia, suomalaiset Vienan Karjalasta, lopullisesti lokakuulla 1918, ja niin olivat karjalaiset sotilaat, useimmat varmaankin tietämättään ja huomaamattaan, saattaneet maansa jälleen Venäjän valtakunnan alaisuuteen.

Aunuksen retkikunta.

Eteläisessä eli Aunuksen Karjalassa nousi kevättalvella 1919 tyytymättömyys bolshevistista hallitusjärjestelmää vastaan yhä huomattavammin. Sieltä oli kyllä jo pitkin vuotta 1918 käynyt useita lähetystöjä Suomen hallituksen puheilla pyytämässä sen apua maan puhdistamiseksi bolshevikeista. Suomeen liittymispyrkimykset olivat monin paikoin erittäin selvät ja pari kuntaa, Repola ja Porajärvi, päättivät, edellinen syksyllä 1918 ja jälkimmäinen kesällä 1919 kansanäänestyksellä erota Venäjästä ja liittyä Suomeen. Suomessa eivät aunukselaisten avunpyynnöt jääneet vastakaikua vaille, olihan kysymyksessä läheisinten heimolaisten vapauttaminen monivuossataisesta Venäjän ikeestä. Ja niin muodostui keväällä 1919 vapaaehtoinen suomalainen sotilasretkikunta, joka toukokuuhun mennessä samana vuonna valtasi suurimman osan Aunuksen Karjalaa ja saatua vapautta tukemaan ja järjestämään muodostettiin sinne jonkinlainen oma hallitus. Mutta yhdistyneet suomalais-karjalaiset joukot olivat laskeneet bolshevikien voimat liian heikoiksi. Nämä keskittivät heitä vastaan huomattavia määriä sotavoimiaan ja jo heinäkuulla, samaan aikaan kuin tunnettu kenraali Judenitskin hyökkäys Pietaria vastaan lyötiin takaisin, työnnettiin »Aunuksen retkikunta» kiivaita ja verisiä taisteluita kestettyään Suomen rajan ylitse.

Näin olivat nämä sotilaalliset retket karjalaisten vapauttamiseksi Venäjän vallasta rauenneet tyhjiin. Heikon varustuksensa ja vähäisen mieslukunsa vuoksi ei niillä voinut ollakaan varsin suuria toiveita menestymisestään. Karjalan kansa ei myöskään ollut kaikkialla tehnyt kaikkeaan niiden auttamiseksi. Se oli niin pitkät ajat ollut sorron ja muukalaistuttamisen alaisena, ettei se vielä näin alussa etsikkoaikaansa täysin ymmärtänyt.

VI. Itä-karjalaisten omat hallituselimet.

Ennenkuin käymme selvittämään karjalaisten omia hallitusorgaaneja (ja heidän alkeellista eduskuntalaitostaan) on meidän mainittava, että Vienan Karjalan retkikunnan tultua poistetuksi Vienasta käännyttiin Suomessa ennestään olevien ja sinne nyt pakolaisina Vienasta tulleiden karjalaisten toimesta Karjalan Sivistysseuran tukemana moniakin kertoja sekä Suomen hallituksen että Suomessa olevien ulkovaltojen, kuten ennenkaikkea Englannin, lähetystöjen puoleen olojen selvittelyllä ja avun pyytämisellä, sekä helmikuussa 1919 vietiin erityisen lähetystön kautta Tukholmassa oleville liittolaisvaltojen edustajille laaja karjalaisten adressi. Näissä adresseissa pyydettiin Karjala puhdistamaan bolsheviikeista. Myös on erityisesti luotava silmäys edellämainittuja hallitusorgaaneja edeltävään tapaukseen, Karjalan kansalliskomitean asettamiseen eräänlaisessa Karjalan kuntien edustajakokouksessa Vienan Kemissä helmikuun 16, 17 ja 18 päivinä 1919.

Yllämainituiksi helmikuun päiviksi olivat muutamat liittolaisten riveissä Muurmanin radan varrella palvelevat karjalaiset kutsuneet Vienan Kemin kaupunkiin koolle kokouksen, missä oli edustettuna kaksitoista karjalaista kuntaa. Varsinaisesti tämä kokous esitti ensi kertaa karjalaisten puolelta sen ajatuksen, että *karjalaisten kansalliset pyrkimykset ovat toteutettavat kansojen isemääräämisoikeuden nojalla.*

Kokouksessa esitetyssä laajassa alustuksessa lausutaan m. m. seuraavaa:

»Aina on karjalaisten sielussa palanut halu ja toivo päästä vapauteensa, päästä kehittämään omaa kansallista yhteiskuntajärjestystään, taloudellisia olojaan ja kulttuuriaan. — — Tätä kansaa on elähyttänyt toivo parempien aikojen koitosta, jolloin sorretulle, paljon kärsineelle ja unohdetulle Karjalan kansallekin avautuisi tie vapauteen, jolloin sekin pääsisi täyttämään tehtäväänsä muiden kansojen rinnalla.» Nyt oli tullut se aika, ja se oli toteutettavissa parhaiten, että Karjalasta kansojen itsemääräämisoikeuden perusteella luodaan oma itsenäinen, vapaa Karjala.

Kokouksen ponnet ovat samanhenkisiä:

1) kokous vaatii Karjalan julistamista itsenäiseksi valtioksi, jonka lähempi liittyminen Venäjään tai Suomeen jätetään Karjalan kansan päätettäväksi; ja

2) kokous asettaa viisimiehisen Karjalan kansalliskomitean, jonka tehtäväksi jää ennenkaikkea

a) tunnustuksen hankkiminen Karjalan itsenäisyydelle; ja

b) perustavan kansalliskokouksen koolle kutsuminen.

Kaikki nämä suurisuuntaiset ajatukset jäivät kuitenkin toteuttamatta, sillä sekä Muurmannilla olevain liittolaisten että n. s. Pohjois-Venäjän väliaikaisen hallituksen toimesta »Karjalan kansalliskomitean» toiminta tehtiin mahdottomaksi.

Vierähti näin puolisen vuotta. Sillävälin kävi Aunuksen Karjala bolshevikeja vastaan edellä kerrotun vapaustaistelunsa. Vienan-Karjala tunnusti uutta isäntäänsä Pohjois-Venäjän hallitusta. Liittolaisten ja venäläisten joukot jakoivat Äänisjärven pohjoispuolella bolshevikeja vastaan seisovan rintamalinjansa kautta itäkarjalaisten asutusalueen kahteen osaan, pohjoiseen ja eteläiseen. Karjalaisten vapauspyrkimykset olivat taas kokonaan lamassa.

Silloin, alkukesästä 1919, päättivät syksyllä 1918 eri leireihin jakaantuneet vienankarjalaiset lyödä toisilleen kättä tehdäkseen maansa asian auttamiseksi mitä tehtävissä oli. Ja seurauksena heidän välillään käydyistä neuvotteluista päättivät Uhtualle Vienan-Karjalassa heinäkuun 21 päiväksi kokoontuneet 5:n vienankarjalaisen kunnan edustajat sanoutua irti Venäjän hallituksesta ja muodostaa kuntiensa yhteisten asioiden hoitoa varten oman hallituksen, mikä sai nimekseen *Vienan Karjalan Väliaikainen Toimikunta.*

Tämän Toimikunnan, eli niinkuin sen nimi myöhemmin Uhtuan maakuntapäivillä maaliskuun 31 päivänä 1920 muutettiin *Karjalan Väliaikaiseksi Hallitukseksi,* tehtäväksi tuli karjalaisten valtiollisten pyrkimysten ajaminen kansojen itsemääräämisoikeuden nojalla.

Toimikunnan ensimäiset tehtävät olivat kuitenkin enemmän taloudellista kuin valtiollista laatua. Pohjoista Itä-Karjalaa oli syksyllä vuonna 1918 kohdannut ankara kato. Suomen raja oli suljettuna ja väestö kärsi nälkää. Toimikunnan oli siten saatava kiireesti leipää alueelleen ja se asettui siitä keskusteluihin Suomen hallituksen kanssa. Siltä saatiinkin viljaa, ja se asettui muutenkin auttamaan toimikuntaa. Sen jälkeen koetettiin jatkona Suomessa olevien karjalaisten toimenpiteille saattaa Karjalan nykyinen tila ja sen nykyiset kansalliset vaatimukset ulkovaltojen, erityisesti liittolaisten tiettäviksi, niiden Helsingissä olevien lähettiläiden kautta. Edelleen järjesteli Toimikunta omaa sisäistä toimintaansa ja otti vastaan uusia karjalaisia kuntia hallintonsa piiriin. Pian oli siihen liittynyt 9 kuntaa. Sitäpaitsi omaa monistettua sanomalehteä alettiin julaista. Voimakas kansallinen innostus kävi läpi koko Vienan Karjalan.

Mutta pian käänsi Pohjois-Venäjän Hallitus huomiotaan näihin karjalaisten uusiin vapauspyrkimyksiin, erittäinkin kun karjalaiset englantilaisen armeijakunnan lokakuussa 1919 poistuttua Itä-Karjalasta alkoivat joukottain karata koteihinsa venäläisten riveistä, tahtomatta enään millään palata näiden palvelukseen, jossa he jo maailmansodassa olivat saaneet kylliksi kärsiä. Tämän johdosta lähetti Pohjois-Venäjän hallitus joukko-osaston Muurmanin radalta sisä-Karjalaan pakoittaakseen karjalaiset kuuliaisuuteen ja tuhotakseen Väliaikaisen Toimikunnan. Mutta ennenkuin tämä joukko oli kerinnyt etääntyä pitemmälle kuin Kiestingin kirkonkylään, löivät Toimikunnan alueelta pikaviestin koolle kutsumat karjalaiset sen lopullisesti joulukuun 20 päivänä ja ottivat vangiksi koko joukko-osaston. Tästä oli seurauksena, että Pohjois-Venäjän Hallitus ryhtyi reuhanneuvotteluihin väliaikaisen Toimikunnan kanssa ja käytiin niitä Toimikunnan hallintopaikassa Uhtuan kirkonkylässä. Mutta ennenkun nämä keskustelut olivat kerinneet johtaa mihinkään tuloksiin, romahti Pohjois-Venäjän hallitus sen piirissä helmikuun 19 päivänä 1920 puhjenneeseen bolshevistiseen vallankumoukseen.

Näin oli pohjoisellakin Venäjällä vallanpitäjäksi noussut sama mahti, mikä temmelsi muualla Venäjällä, bolshevikit. Ja tämä loppujen lopuksi välitti vähät kansojen itsemääräämisoikeudesta ja pienten kansojen olemassaolosta. Karjalaiset täydellisesti pettyivät. Niin pian kun bolshevikit olivat saaneet vähänkin asioita järjestellyksi Muurmanin radan varsilla lähettivät he sisä-Karjalaan joukko-osaston, mikä samoten pitkin Kemijoen vartta saapui Uhtuan kirkonkylään maaliskuun 19 päivänä. Suomen hallituksen Neuvostohallitusta kohtaan harjoittaman painostuksen ja Uhtualla samaan aikaan koolla olleitten maakuntapäivien jyrkästä vaatimuksesta nämä joukot kuitenkin sillä kertaa poistuivat Uhtualta (saman kuun 30 päivänä) ja palasivat Vienan Kemiin. Mutta mennessään veivät he koko väliaikaisen toimikunnan — nyt hallituksen — sotatarvevaraston kuularuiskuineen päivineen ja kohta peräytymisensä jälkeen lähettivät he kaksi uutta osastoa Karjalan sisämaahan. Toinen saapui Kiestinkiin ja toinen Rukajärven kirkonkylään, joihin jäivätkin pysyväisesti. Ja jo puolivälissä huhtikuuta yrittivät he tulla takaisin Uhtuallekin päin, mutta katkasi kelirikko heidän etenemisensä. Toukokuun alkupuolella alkoivat he uudelleen tunkeutua Uhtuaa kohti ja sillä kertaa he sinne pääsivätkin ja pakottivat väliaikaisen hallituksen vetäytymään Suomen puolelle, lopullisesti kesäkuun 23 päivänä.

Näin oli toimikunnankin ja oman hallituksen työ tullut supistetuksi vähiin. Ainoastaan oikeus- ja hallintolaitoksen uutta järjestelyä oli keritty Uhtuan maakuntapäivien jälkeen panna jonkunverran alulle sen lisäksi mitä jo aikaisemmin oli kunnallisen elämän ja terveydenhoidon alalla saatu järjestetyksi.

Maakuntapäivät.

Ensimäiset Vienan Karjalan Maakuntapäivät pidettiin Uhtualla maaliskuun 21—huhtikuun 1 päivinä 1920. Maakuntapäivämiesvaaleihin olivat oikeutettuja ottamaan osaa jokainen 18 vuotta täyttänyt Toimikunnan alueen, johon silloin kuului 11 pitäjää, asukas. Kaksi päivää aikaisemmin oli, kuten edellä on kerrottu, puna-armeijan osasto miehittänyt Uhtuan kylän, mutta Toimikunnan jäsenet olivat siitä huolimatta jääneet paikoilleen, ja maakuntapäivät aloittivat istuntonsa, mitä bolshevikitkaan, aikoen nähtävästi käyttää maakuntapäiviä omien tarkoitusperiensä palvelukseen, eivät tahtoneet estää. Heidän pääagitaattorinsa saikin maakuntapäivien suostumuksella usean tunnin ajan selittää neuvostojärjestelmää ja niitä etuja mitä Karjalan pysyminen yhteydessä Venäjään ja neuvostohallitukseen sille toisi. Mutta tästä huolimatta ja vaikka aseistettu punasotilasosasto majaili kylässä ja sen miehiä oli maakuntapäivien istuntosalissakin, esiintyivät maakuntapäivät Karjalan valtiollista asemaa koskevissa kysymyksissä jyrkkyydellä, mikä todistaa Karjalan kansan kypsynyttä mielialaa Venäjästä irtautumisesta. Maaliskuun 22 päivänä hyväksyivät he nimittäin *yksimielisesti* suuren innostuksen vallitessa seuraavan Venäjästä irtautumislausunnon:

»Me Vienan Karjalan kansan yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden perusteella valitsemat edustajat, kokoontuneina Uhtualle Vienan Karjalan ensimäisille maakuntapäiville edustajavelvollisuuttamme täyttämään, ilmoitamme täten omana ja kansamme järkähtämättömänä mielipiteenä, vetoamalla pienten kansojen itsemääräämisoikeuteen, kansamme vanhaan kansalliseen erikoissivistykseen ja maantieteelliseen asemaan Venäjän valtakunnassa, että Vienan Karjala tahtoo itse vapaasti hoitaa asiansa sekä irtaantua Venäjän valtakunnasta.

Saman kansan ehdottomana vaatimuksena julkilausumme, että Neuwosto-Venäjän asestetut joukot

Vienan Karjalaisten Liiton toiminnan ajoilta:
Kansanjuhlat Uhtualla.

ovat kiireimmiten vietävät pois Vienan Karjalan Väliaikaisen Toimikunnan alueelta, että kansa saisi vapaasti kokoontua, että nekin historiallisesti Karjalan rajojen sisäpuolella olevat kunnat, jotka eivät vielä kuulu Toimikunnan alueeseen saisivat itse vapaasti määrätä vastaisen suhteensa Venäjään ja että Karjala saisi olojen vakiinnuttua yleisellä kansanäänestyksellä määrätä tulevasta asemastaan».

Maaliskuun 27 päivänä päättivät maakuntapäivät lisäksi esiintuoda:

»että Karjalan ensimäiset maakuntapäivät julkituodessaan koko Karjalan kansan hartaimman ja järkähtämättömimmän halun päästä irti Venäjän valtakunnasta ja ottaessaan kohtalonsa omiin käsiinsä, toivoo kaikkien sivistysvaltioiden myötävaikutusta siihen, että tämä irtautuminen mahdollisimman pian toteutuu;

että irtautumisen tapahduttua samat sivistyskansat tunnustavat maamme täydellisen itsenäisyyden mahdollisimman pian.»

Näin olivat maakuntapäivät tekemällään päätöksellä vetäneet selvän rajan Venäjää vastaan, samanlaisen minkälaisen Repolan ja Porajärven kunnat Pohjois-Aunuksessa aikaisemmin ja myös eräät Etelä-Aunuksen kunnat Aunuksen taistelujen aikana.

Säädettyään vielä alueen oikeus- ja hallintolaitoksen perusteita, kunnallislaitoksesta, kirkosta j.n. e. hajaantuivat maakuntapäivät huhtikuun 1 päivänä.

Toiset maakuntapäivät Vuokkiniemellä kesäkuun 11—16 päivinä 1920.

Ensimäisten maakuntapäivien antaman tehtävän mukaisesti oli Väliaikaisen Hallituksen, jos vihollinen uhkasi maata, kiireisesti kutsuttava koolle maakuntapäivät, jotka yksin ovat oikeutetut päättämään sodasta ja rauhasta. Kun vihollinen toukokuun puolivälissä tunkeutui Uhtuaa kohti, kutsuikin Väliaikainen Hallitus senvuoksi maakuntapäivät koolle Vuokkiniemen pitäjän kirkonkylään kesäkuun 1 päiväksi, mutta monien esteitten vuoksi saattoivat ne kokoontua vasta saman kuukauden 11 päivänä. Maakuntapäiville jätetyssä Väliaikaisen Hallituksen esityksessä ehdotettiin, että maakuntapäivät, senjälkeen kun kaikki rauhalliset keinot karjalaisten asian ajamiseksi olivat osoittautuneet turhiksi ja vainolainen tunkeusi yhä syvemmälle Karjalaan, selvästi tarkoittaen tuhota karjalaisten vapauspyrkimykset ja liittää alue jälleen Venäjän valtakuntaan, päättäisivät katsoa puolustussodan välttämättömäksi ja jatkaa jo vapaaehtoisesti alettua sodankäyntiä. Väliaikaisen Hallituksen esitykseen päättivätkin sitten maakuntapäivät suostua kesäkuun 14 päivänä seuraavasti:

»että taistelua maan vapauttamiseksi vihollisesta on jatkettava ja oikeutetaan Väliaikainen Hallitus maan puolustusta varten muodostamaan vapaaehtoisen täysin sotalakien alaisen armeijan sekä, ellei riittävän suurta joukkoa vapaaehtoisuuden tietä voida muodostaa, harkintansa mukaan mobilisoimaan vuosina 1880—1902 syntyneet ikäluokat.»

Käsiteltyään vielä muutamia etupäässä sodankäynnin yhteydessä olevia asioita ja päätettyään, että Karjalan Väliaikaisen Hallituksen alueen kirkko on eroitettava Venäjän kirkon yhteydestä ja liitettävä toistaiseksi Suomen kreikkalaiskatolilaiseen kirkkoon lopettivat maakuntapäivät istuntonsa kesäkuun 16 päivänä.

Tähän voimme tässä yhteydessä päättää tämän itäkarjalaisen vapautumisliikkeen ja kansallisen nousun historian ja toivoa, että niin heimolaiset Suomessa kuin suuremmat ja pienemmät kansat ulkona maailmassa kääntäisivät huomiota tähän pienen kansan epätoivoiseen kamppailuun sekä omin voimin että heimolaisten avuin päästäkseen joko omin itsenäisin asemin tai heimolaisten yhteydessä tekemään työtä oman itsensä kohottamiseksi, hajalla olevan sukunsa vahvistamiseksi ja vähäiseltä osaltaan myös suuren ihmiskunnan elämän rikastuttamiseksi.

Ei konsanaan!

Vienankävijän virsi vapaustaistelun kahdennellatoista hetkellä.

Vienan vapausko vaipuis?
Karjalako karskahtais?
Urhot Uhtuanko taipuis?
Kannel-kieli katkeais?
— Ei konsanaan!

Ei konsanaan
se korven maa,
jok' irti iski
hirmuistaan,
taas nuole Narvan nagaikkaa
tai kärsi raakaa raiskaajaa!
Ja juosten nurjan nurkan taa
kumarra kurjaa vainoojaa . . .
— Ei konsanaan!

Ei konsanaan
tuo heimomaa,
jonk' h e n g e n herja kourillaan
kopristaa tahtoi kuolemaan
ja sai jo kainot kaatumaan,
ei konsanaan
se h e r r a n a a n
palvele patsaan painajaa!
Ei konsanaan
se Lapsestaan
tee raukkaa varjo-vainajaa,
— ei konsanaan!

Ei konsanaan,
oi veljet, saa
soihtua sielun sammuttaa!
Kuin vallat mailman vaappuukaan,
kuin politiikka polkeekaan,
ja diplomaatit tikkojaan
teillemme teiskaa tolkuissaan
ja herrat suuret salkuissaan
»tshuurua» meille kantaa vaan,
niin sähköä me Pohjolan,
roihua rinnan Karjalan
sammuttaa saa
— ei konsanaan!

Ja Suomi, sinä veljesmaa,
jos suonissas viel' soljahtaa
pisara Väinön soittajaa
ja Sammon uuden soutajaa,
tuon ihmemyllyn noutajaa,
niin konsanaan
et kieltää saa,
jos kättäs työssä tarvitaan
puolesta heimon, maan!
— Ei konsanaan!

Ei konsanaan,
ei konsanaan
saa Kotka Vienaa kopristaa!

Vanhan Karjalan joulu.

Joulu ei ole suurimpia juhlia Vanhassa Karjalassa, siinä Karjalassa, jossa tunnustetaan kreikanuskoa. Se johtuu juuri tuosta uskontoseikasta; kreikkalaiskatolisilla kansoilla on yleensä pääsiäinen suurempiarvoinen juhla kuin joulu, vaikkapa kyllä ainakin Suomen puolella asuvain kreikanuskoisten karjalaisten keskuudessa tunnetaan tuo vanha suomalainen sananlasku:

joulu juhlista jaloin.

Onhan kyllä joulukin suuri ja odotettu juhla; onhan senkin edellä pitkä (viisiviikkoinen) paasto, joka aina panee odottamaan sen jälkeistä »arkea», — aikaa, jolloin voi syödä kaikkia ruokia rajotuksetta. Taittuuhan jouluna myös talven selkä; ikäänkuin puolet ja vaikeampi puoli kylmän ajasta olisi silloin mennyt, vaikkakin suuret sydäntalven pakkaset ja tuiskut — niiden joukossa kuulut »harjanpurut» — ovat vielä edessä ja kestämättä. On tuo joulun aika myös vanhastaan erityinen ikäänkuin suuremman vapauden aika, kekrinaikojen jälkeen vuoden suurin nuorisonkisailun, tanssien, kosimisten, jopa naimiskauppojen aika; tytöt kulkevat sukulaistaloissa pitkillä, viikkomääräisillä vierailuilla, ja melkein useimmat naimiskaupat silloin suoritetaan tällä ajalla — joulusta loppiaiseen. Ikäänkuin otettaisiin takaisin, mitä kolkkona syksynä ja pitkän paaston aikana on saatu kieltäytyä ja kestää. Ja onhan koko kreikanuskoisen Karjalan vuosi omituista kieltäymyksellisten ja vapaampien aikojen, paaston ja »aren», työn ja juhlan vaihtelua. Onpa aika rostuosta tai rastavasta loppiaiseen tai vieristään vanhastaan luvattu entistaikojenkin aika. Entiselämän juuret juontuvat paikoittain vielä varsin vahvasti ja näkyvästi nykyaikaan salojen, rämeitten ja suurten soiden keskellä elävän kansan keskuudessa; uusi uskonto ja sen tuomat elämäntavat ja -perusteet eivät ole vielä niin ylivaltaisesti sen keskuuteen levinneet ja uudemman maallisenkin kulttuurin tielle ovat nuo vaikeat luonnonsuhteet esteitä asettaneet. Kun elää niin sivussa, eristettynä, ikäänkuin maailman takana, on jo talouselämä paitsi vaikeampaa, myös yksinkertaisempaa, ja se vaikuttaa henkisenkin elämän harvasyisyyteen. Sitäpaitsi juontuu sellaisissa oloissa mieli paremmin ajatukseen, että näin ovat isätkin ennen eläneet. Elämän jatkuvaisuus saa selvän johtopäättelynsä; niinkuin isät eli, niin on poikienkin elettävä, niinkuin elämän suuri alkulähde on aina muuttumaton ja liikkumaton, niin tulee olla itse elämänkin.

Niinpä jo keskellä työn ja jokapäiväisen ajan mieli halulla palaa isäin ikivanhoihin elämän- ja huvittelutapoihin. Juhlapäivinä ja erikoisina aikoina se oikein leimahtaen, riemahtaen palautuu niihin.

Ja onhan joululla sentään suurta nykyaikaistakin merkitystä, uudenkin opin mukaista. Syntyihän silloin Suurisynty, maailman vapahtaja ja kaiken muuttaja — ei perusteiden, vaan keinojen suhteen. Joskaan hän ei silloin vielä ollut työtään tehnyt, riippunut ristillä maailman syntien poistamiseksi, mikä oli tärkeämpää ja pääasiallisempaa, niin tulihan hän jo sentään, ilmoitti tehtävänsä. »Minä tulen vapahtamaan kaikki kansoja.» Kentiespä hän silloin saattoi kaikkien kansain vanhat tavatkin uuteen elämänoikeuteen ja vapauteen.

Niinpä siis todella, vaikka joulu ei olekaan alueen suurin ja kallein juhla, vaan pääsiäinen, vietetään sitä Vanhassa Karjalassa — vietettiin vielä noin kolmisenkymmentä vuotta sitten — kaikilla juhlille ja juhla-ajoille tulevalla erikoisuudella ja antaumuksella. — Siitä vietosta tässä muutama hajakuva.

Kulkuset helisee ja hevoset kuuraisina pihaan korskahtavat. Suuriin turkkeihin ja punaisiin vöihin kääriytyneet vieraat nousevat reistä, korjista, ja pirtteihin kohoavat. Siellä otetaan vieraat vastaan, suurista turkeista riisutaan ja peräpenkille viedään. Kokkapuheet lennähtelevät, kiertolausein haastetaan, viisautta salojentakaista viskellään. »Jo tulimme tuntemattomampina, tulemme nyt tutumpinakin.» »Kävimme käskyvierahina, käymme käskemättöminäkin.» — Anna luoja niitä kuulua, ei hallavuosia.» — »Ei hallaturkkienkaan keralla.» — »Tuohustulien tuikahtelevien keralla.» — —

Ja piirakat pannaan suurille riehtilöille sirisemään, isot tulet sytytetään liesille ja suuret illalliset valmistetaan. Ja niiden perästä isot rahatukut pöydille levitetään . . .

»Oisko orusa ottajalla,
pyssy pyytömiehillämme?»
»Rihla on riistan etsijällä,
kun vain riista on ridassa!»

Onhan riista, ja niin on suuren synnynvälin ensimmäiset kosiojuhlat vietetty.

*

Itä-Karjalan kysymys tällä hetkellä.

Itä-Karjalan, meille kaikille läheisen Vienan ja Aunuksen, kysymys näyttää tällä hetkellä synkältä. Onpa niitäkin, jotka Suomen ja Venäjän välisten rauhanneuvottelujen ja niissä tehtyjen sopimusten jälkeen — mitkä sopimukset muuten nyt ovat jo molemmin puolin hyväksytyt, ratifioidut — katsovat rajantakaisen Karjalan asian saaneen kuoliniskun. Kun muita keinoja ei ole ja kaikki toivo pantiin näihin neuvotteluihin, niin alueen pyrkiminen pois vanhan vieraan vallan ja ikuisten yhteiskunnallisten kurjuuksiensa alta vapaampiin oloihin yleensä ja erittäinkin kansallisesti valoisempiin ja omintakeisempiin oloihin on nyt heidän mielestään saanut ei ainoastaan keskeytyksen, vaan täyden pysähtymisenkin. Voiko ajatella enää alueen täyttä itsenäistymistä tai myöskään liittymistä Suomeen. Viehän rauhansopimus tosiasiassa Vienan ja Aunuksen Karjalan takaisin Neuvosto-Venäjän syliin — viime kesänä perustetun Itä-Karjalan kommunin pohjalle.

Ja näihin huoliin ja pelkoihin onkin paljon aihetta. Ensinnäkin on Tarton rauhansopimus todellakin ainoa pohja, jolta tällä hetkellä voi Itä-Karjalan kysymyksen ajamista ajatella — muut keinot ovat ikäänkuin loppuun käytetyt. Toiseksi taas kun katselee mainittujen neuvottelujen tuloksia tässä suhteessa, tuota erästä sivumennen sanottua lausuntaa sopimuskirjan 10 artiklassa ja varsinaisempia myönteitä rauhan allekirjoittamistilaisuudessa venäläisten tekemissä »ilmoituksissa» — siis ystävällisessä lupauksissa — niin eipä todella voi kieltää, että niissä rajantakaiselle Karjalalle myönnetty autonomia suuressa määrin perustuu mainitun työkommunin pohjalle — varmaan ilmoitukset ovatkin vain sen vahvistamista — ja että alue samalla jää melko määrässä riippuvaksi Neuvosto-Venäjästä. Ja samalla kaikki jää riippuvaksi vain noista ilmoituksista ja kommunia perustavista dekreeteistä. Noiden ilmoitusten lauseet ovat ilahuttaviakin; niissä sanotaan, että Itä-Karjala saa »nauttia kansallista itsemääräämisoikeutta», että se tulee muodostamaan autonoomisen alueen, että sitä koskevat asiat »ratkaisee kansanedustuslaitos, jonka paikallinen väestö on valinnut ja jolla on itseverotusoikeus alueen tarpeita varten j. n. e.» ja että alueen kielenä on »paikallinen kansankieli» y. m. s. — vertaa tarkemmin toisessa paikassa olevan asiaa koskevaa selostusta. Mutta jo samat lauseet loppuosistaan pyöristyvät niin, että moni myönnytys pienenee ja menettää paljon merkitystään. Tarkistetaanhan nimenomaan niissä, että alue on autonominen vain »sisäisissä asioissa» ja alueen antamat asetukset saavat koskea vain »paikallisia tarpeita», että taloudellisten järjestelyjen tulee olla sopusoinnussa Venäjän yleisen talousjärjestelmän kanssa ja koko alue nimenomaan »federatsionin perusteella kuuluu Venäjän valtakuntaan».

Eiväthän nämä siis ole samoja tuloksia ja päämääriä kuin on suunniteltu saavutettavan joko Itä-Karjalan tullessa täysin itsenäiseksi tai emämaahansa Suomeen liitetyksi.

Mutta kokonaan epätoivoiselta kannalta niitä sentään ei saa ottaa. Ei jo yksin sitä syystä, että — kuten sanottu — ne ovat nyt ainoita, joiden pohjalta on tässä suhteessa eteenpäin lähdettävä, ja että niiden hylkääminen, vähäksyminen, käyttämättä jättäminen olisi samaa kuin kirveensä viskaaminen kokonaan järveen. Silloin, jos niin tehtäisiin, Itä-Karjalan kysymykselle tosiaankin olisi tullut kuolinisku. Toiseksi, joskin nuo myönnytykset ovat vain lupauksia ja ilmoituksia eivätkä varsinaisia sopimusluontoisia, niin onhan tilaisuus ainakin koetella, mitä niistä tulee, miten ne pidetään; ja toistaiseksihan niitä ei ole pois otettu. Jos yleensä niin pitkälle epäilyn tielle lähdetään kuin tässä on viitattu, niin mitäpä pysyväisyyttä voi silloin antaa itse sopimuksillekaan. Silloinhan ollaan pohjattoman epäilyn ja epävarmuuden polulla ja silloin on kaikki jätettävä sikseen.

Ja kolmanneksi itse lupausten sisältö. Vielä kolme vuotta sitten oli koko Suomi vain autonomialla ja itsehallinnolla varustettu valtio-osa Venäjän valtakunnasta. Vanhan Venäjän vallan aikana ei Itä-Karjalan aluetta varten sentapaisia ilmoituksia ja myönteitä kuin nyt on kysymys voitu uneksiakaan. Koska on puhuttu paikallisesta kansankielestä Itä-Karjalan *hallinnon, lainsäädännön ja kansanvalistuksen kielenä?* Koska on puhuttu Vienan ja Aunuksen kansanedustuslaitoksesta, *jonka kansa itse valitsee ja jolla on itseverotusoikeus alueen tarpeita varten, oikeus antaa omia sisäisiä asetuksiaan ja »yleensä järjestää hallintoa koskevat asiat»?* Koska on puhuttu Itä-Karjalan omasta järjestysvallastakaan — miliisistä —, joskin nyt tämä kohta on kaikkein epäilyttävin ja epämääräisin kaikista tässä kysymyksessä olevista myönnytyksistä.

Karjala tosin jää Venäjän valtapiiriin ja Karjalan Työkommuni tullee olemaan joku lähtökohta — koska sitä on alettu jo toteuttaakin —, jolta uusia oloja aletaan kehittää; mutta vastapainoksi voidaan heti asettaa tuo oma edustuslaitos.

Jos sillä tulee olemaan vähänkään merkitystä — ja jos yleensä tätä uutta järjestelmää aletaan toteuttaa, niin sillä täytyy olla merkitystä — niin kansasta itsestähän riippuu, miten kaikki suhteet tulee järjestymään. Ja sentapaisissa ikisorron ja oikeudettomuuden alaisissa oloissa kuin Itä-Karjalankin ovat olleet, ei suinkaan ole vähäksi katsottava sitäkään seikkaa, että *kansan oma kieli pääsee käytettäväksi sen kaikissa asioissa.* Monissa sellaisissa oloissa se merkitsisi koko voittoa.

Ja itse asiassa on jotain selvyyttä saatu. Vielä näinä Suomen vapautuksen jälkeisinäkin aikoina — Karjalan kysymyksen »hyvinä» vuosina, — jos niin sanoisimme — on sanomaton epäselvyys, epävarmuus ja hapuilevaisuus tämän kysymyksen suhteen yksin politiikan huipuillakin vallinnut. Kukapa oikeastaan onkaan selvään käsittänyt, mitä oikeastaan tämän alueen hyväksi olisi tehtävä, miten järjestettävä sen olot valtiollisesti! Mikä valtiomuoto sille sopivin, mikä valtiollinen asema, suhde naapureihin? Mikä parhaiten vastaisi sen sivistyskantaa, aineellisia ja henkisiä, rodullisia ja maantieteellisiä edellytyksiä? Miten se toisaalta saisi parhaan sisäisen tilan ja kehitysmahdollisuuden ja toisaalta ei tulisi ainaiseksi kompastuskiveksi ja kiistakapulaksi ympärillään eläjöille? Mihin pystyisi sen kansa ja mitä velvollisuuksia sille voisi asettaa?

Ja niinpä Karjalan kysymys näinä vuosina on ollut paitsi hajanaista ja sekavamääräistä, sitä mukaa sekavaa yrittelyä eri suuntiin ja surtavan erimielisyyden aihe, joka on vihdoin jakanut sen moniin eri paloihin, ensin alueittain, sitten menettelytavallisesti joka suhteessa. Juuri sillä hetkellä, jolloin Tarton rauhanneuvotteluja käytiin, oli se kenties kaikkein pirstotuimpana ja sitä mukaa heikkovoimaisena. Väärinkehittyneenä se oli sitenkin, ettei se enää ollut pelkkä ja puhdas irredentakysymys — vieraiden valtojen alla olevien emämaiden osien pyrkimys takaisin emämaittensa yhteyteen, mitä kaikki muut irredentakysymykset puhtaasti ja ehdottomasti ovat — kuten Triestin, Trenton, Slesvig-Holsteinin, osittain Elsass-Lothringin y. m. — ja mitä Itä-Karjalan kysymyksenkin lopulta täytyy olla katsoen sen vähiin voimiin ja edellytyksiin ja ollakseen osa maailman suurista irredentakysymyksistä sekä saadakseen siten todellista voimaa alleen, — ei, se oli jotain muuta. Se voi olla yhtä kaunista, mutta karjalaisenakin täytyy sanoa, että voimaperäisempää ja luonnollisempaa täytyy olla pyrkimys suuriin yhtenäisiin kansallisuuksiin kuin pieniin, pirstanomaisiin osakansallisuuksiin. Nämä ovat vain väliasteita.

Mutta Tarton rauhanneuvottelut varmaan tässäkin asiassa antavat terveellisen osoituksensa, syventävät Karjalan kysymystä, lähentävät sitä muihin samanlaisiin kysymyksiin, vievät Karjalan kansaa vakaan ja kiireellisen itsekasvatuksen, yleisen kansallisen sivistyksensä koroittamisen tielle, hälventävät erimielisyyksiä ja pikkuriitoja. Ennenkaikkea: kun vieras apu nyt käy vaikeammaksi saada ja samalla on j o t a i n mahdollisuutta omaan toimintaan, niin varmaan tämä panee Karjalan kansan nyt sitä itsepintaisempaan omavaraiseen yritykseen, kerran oikein tositeolla koettelemaan.

Siihen johtakoon Tarton antama pohja! Rientäköön kansa kiireellä koettamaan sille luvatun autonomian toteuttamista ja ensi tilassa valitsemaan ja kutsumaan koolle omaa eduskuntaansa!

I. H.

Kaksi vienankarjalaista runolaulajaa: **Jamani-veljekset.**

Tuo kyyhky kaino valkoinen
rientääpi eistä roitsan sen.
Se turvaa rintaan Ihmisen:
Oi suojelkaa te Lintunen!
Mua eikö auta pientä ken?
En lentää jaksa enää, en!
Ah, vallat taivaan korkeuden,
kunne ma kurja kaikonnen,
jos kotkaa lyö ei — Ihminen?
Siis kuolemako palkka sen,
ken kauvan karttoi kaartaen
niin korkealle kimmoten?
— E i k o n s a n a a n!

I l m a r i K i a n t o.

Koko kylä kohisee kummia kulkijoita. Ne ovat kylän nuorisoa, jotka ovat tälle ajalle tavallisista iltatansseistaan lähteneet joukolla ja remulla kylää kiertämään. Mutta minkälaisissa asuissa he ovat? Kellä on suuri turkki nurin käännettynä päällä, kellä laaja hevosloimi ympäri kierrettynä, kellä vanha hame pään päältä umpeen sidottuna, jopa olkikupo kierrettynä ympäri ruumista ja nuoralla sidottuna. Kulkijat ovat »smuuttia», kummituksia, joulunajan näyttelijöitä. Sekin kuuluu vanhoihin tapoihin ja silläkin tavalla on käytävä tämän ajan erikoisuutta osottamassa ja mieliä ilahuttamassa. On tultava taloihin ja tehtävä kaikenlaisia eriskummallisia temppuja ja puhua sorisutettava oudolla äänellä ja istuiltava nuoren kansan syleihin, tansittava, tepastettava, vieläpä vanhaa talonväkeä vietävä pirtin lattialle tanssissa pyörähtelemään. Onpa näyteltävä jonkun näytelmänkin tapainen. Ja noella mustattuja kasvoja on näytettävä, mutta tunnetuksi ei ole saatettava itseään, sillä mitäpä iloa tästä muuten olisikaan ja mitä oikeata puhetta tämä jälkeenpäin aiheuttaisikaan, jos saattaisi itsensä tunnetuksi. Näytelmän suurin viehätyshän on piiloutua sen taaksi tuntemattomaksi ja saada siten puolueettomia arvosteluja.

Niin, näytelmää tämä on, vanhaa huvittelua, jota suuri synnynväli vakavuudestaan huolimatta hyvin suosii.

*

Suurissa toisen joulupäivän — jumaltoman, tahvanan — tai loppiaisen praasniekassa suuren naapurikylän komein poika ajaa komealla hevosellaan ja ajopelillään ahteista tietä myöten, kinoksien aidoittamaa kylän praasniekkapaikkaa, joka on tavallisesti kylän kujalla. Kansaa on ahtaasti kinoksien välissä, mutta mitäpä suuren talon poika siitä välittää, hän ajaa rennosti, komeillen, kättään huiskaellen ja huudahdellen. Ei hän kuitenkaan tietysti päälle aja, vaan kaikki on tehtyä, laskettua, ja hyvin kansa sen ymmärtää. Ja ymmärtääpä enemmänkin. Kansanjoukon ahtaimmassa paikassa ojentaa ajaja kätensä kansan joukkoon ja mieleen pantu, sopimuksen mukaan siinä seisova kylän tyttö samassa komean ajajan korjaan joutuu. Ja sitä tietä ajajan kotiin. —

Se on suuren juhla-ajan erikoisnäytteitä, vanhan kaappausnaimatavan mukaista nuorikon ottoa suuren kansanjoukon nähdessä, salakauppaa mitä suurimmassa julkisuudessa.

*

Mutta vielä on tapoja suuren synnynvälin aikana. Henget ovat silloin liikkeellä ja silloin pitää tehdä kaikenlaisia taikoja. Kaivonkansilla ja muilla merkkipaikoilla on illoilla ja yösydämillä seisottava ja kuunneltava kummahkoja, mutta paljon merkitseviä enneääniä tulevasta elämästä, tulevista sulhasista y.m. Riihen edustalla on samoihin aikoihin kuunneltava enteitä tulevan vuoden viljasadosta ja tieristeyksissä taaskin tarkkailtava sulhasia ja nuoren kansan muita merkkiseikkoja. Mutta päivälläkin voi ottaa ummessa silmin halon pinosta ja tuoda sen pirttiin. Ja jos se on sorea, on tuleva sulhanenkin sorea ja suoraluontoinen, mutta jos se on oksikas, niin on varattu elämänkumppanikin jotenkin oksikas ja oikukas.

I. H.

Pyhävaaran kupeella.

Riutuu keväinen ilta hämäräksi kevätyöksi. Poropolkua astelee vanha ukko, harmaapartaa, virsujalka. Itää kohti matka kulkee halki rannattomien soiden, läpi murtoisten korpien. Vaaran etelärinnettä hän parhaillaan käy. Tulee eteen aukea aho. Ukko pysähtyy, säpsähtää, hänen jalkansa horjahtavat. Sammaleiselle kivelle hän lysähtää istumaan. Parta täräjää hiljaa, ja sammuvan päivän kajastus välkehtii kummasti kostuvissa silmäkulmissa.

Kauan hän siinä istuu, tuijottaen kivettyneenä etelää kohti, jossa erämaa kuolleena nukkuu ja jossa nyt kaikkialla on vain tuhkaa ja raunioita, siinä missä ennen kukoistavat kylät kohosivat.

Ei kuulu paimentorvea salolta, ei karjankellon kilkahtelua. Vainolainen tappanut karjan. Paimenet paossa rajojen takana, levossa turpeen alla.

Ah! Ja kotikylä! Synnyinkylä, tuossa jalkojen juuressa! Miks'ei iloiset talosi kuvastele öisen suvannon läikkyvällä pinnalla? Miks'ei kuulu nuorten kisalaulu? Onhan pyhäilta.

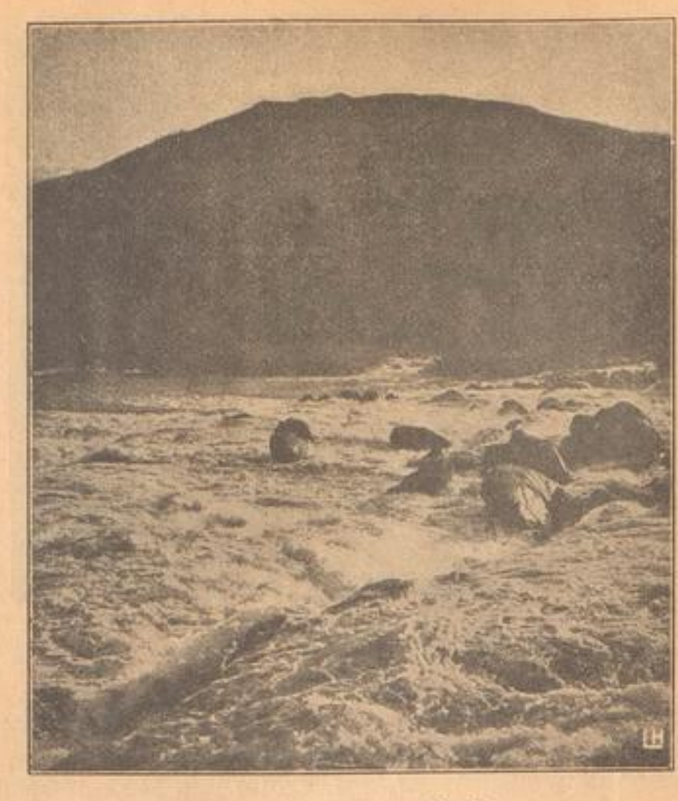

Kivakan koski Vienan Karjalassa.

Parvi kylläisiä korppeja lentää raakkuen suvannon yli ja sen synkästä pinnasta kuvastuvat luhistuneitten raunioitten muodottomat möhkäleet.

Tässäkö nyt siis isien tuhatvuotisen työ! Tätäkö varten on korvet raivattu, salot perattu, erämaantaistelut taisteltu?

Kenen on syy?

Meidän itsemmekö? Emmekö ole rohkeasti nousseet vainolaista vastaan?

Olemme! Mutta myös toinen toistamme, veli veljeä, poika isää vastaan.

Emmekö ole kaikkeamme uhranneet?

Olemme! Paitsi omia pikku pyyteitämme, keskenäisiä nurkkariitojamme, ja pikkumaista kunnianjanoamme.

Miks'ei suurempi ja voimakkaampi kantakansamme, pääheimomme lännessä meitä pontevammin tukenut ja opastanut?

He ovat myös kahtia lyödyt, kuten mekin! Veli veljeä, poika isää vastaan. Ja sen minkä poika tukee, sen isä särkee, minkä veli opastaa, sen toinen veli toisin neuvoo.

Mutta olemmeko edes kuulleet veren ääntä omissa suonissamme, ääntä joka huutaa yhteyttä oman pääheimomme kanssa?

Milloin olemme, milloin emme! Ja vähäinen osa vain meistä on kaikissa kohtaloissa jaksanut sen äänen tajuta ja sille uskollinen olla.

Olemmeko heränneet?

Olemme! Mutta liian myöhään! Pieni parvi vain on valvonut, muut nukkuneet ja suomukset silmissä.

Olemmeko tienneet missä piilee voimamme, kaikkien kansojen voima. Teräksessäkö? Tulessa? Väkivallantöissäkö?

Yksimielisyydessä!

Olemmeko me, onko suuri läntinen pääheimo, heimot etelässä ja luoteessa, olemmeko kaikki todellakin pakoitetut kaatumaan kirottuun, ikuiseen erimielisyytemme, sortumaan pikkuriitoihimme?

Emmekö todellakaan saata kuulla mitä esi-isien pyhä perintö, veljesveri suonissamme huutaa, emmekö jaksa sen ääntä seurata?

Ja niin kauan kuin sen äänen kuuluminen yhä pysähtyy ihmiskäsin löytyihin rajoihin, jotka vihollinen pyhien uhrikarsikkojemme yli on keskelle salojamme hakannut, niin kauan olemme heikkoja ja oikeata elinvoimaa vailla.

Siellä istuu ukko harmaaparta, virsujalka Pyhävaaran kupeella, sammaleisella kivellä, sauvaansa nojaten, pää sitä vastaan painuneena — — —

Päivä alkaa kajastaa.

Valoa, valoa! Se tunkeutuu viimein ukonkin ummistuneisiin silmiin. Ne aukeavat raukeasti, pää kohoaa verkkaan. Valoa — — —

Niin! Eihän yö alati voi kestää. Sen jälkeen täytyy koittaa uusi päivä! Ja se koittaa varmasti.

Salo tuntuu hiukan värähtelevän, aivankuin uutta elämänvoimaa virtaisi sen ytimiin. Ilmassa tuntuu tuoretta kevään tuoksua, ja taivaalle alkaa ilmestyä seestymisen merkkejä.

Ukkokin tuntee povessaan selittämättömän värähdyksen. Saahan kevät vanhassakin koivussa mahlajan läikehtimään.

Hän katsoo erämaata, kuin lumottua. Vastustamaton tunne herää hänen sisimmässään. Toivo!

Vieläkö voi löytyä toivoakin poloisille meille?

Hän luo silmänsä vainolaisen väkivallan jälkiin, tuhkaan. Tuhkaa siellä, tuhkaa täällä, suurina harmaina aukeamina pitkin saloa.

Harmaina? Näköhäiriötäkö tämä? Ihmekö tapahtunut? Tuhkaanhan on ilmestynyt vihreitä pälviä . . .

Siitä nousee siis oras. Uusi oras. Voimakas nouseekin, voimakkaampi entistään. Ja tuli, samalla kun se on tuhonnut miespolvien työn, on myös polttanut pois rikkaruohot ja ohdakkeet.

Olisipa suuri maailmanpalo samoin polttanut pois kirotun erimielisyytemme, nurkkariitamme, pikku pyyteemme! Kyteehän se palo vielä. Ehkäpä polttaakin.

Ja niin päästään pian tuhkakentille uutta kylvöä tekemään, pian päästäänkin, ja pian se on tehtävä, sillä muuten saattaa siihen uusia ohdakkeita nousta.

Siis tuhkaan uusi kylvö! Raunioille uudet rakennukset! Mieliin uusi toivo ja luottamus! Riidat ja erimielisyys pois! Ja silloin . . .

Tuhkasta nousee uusi oras. Oraasta uusi onnen sato!

Ansalassa 28 p. marrask. 1920.

Lauri Hannikainen.

Vienan Karjalaisten Liiton ajoilta: Maanpakoon Lounais-Aasiaan viety valistusmies **W. J. Räihä** Uhtualta.

Lauluja aunukselaisille.

Suomalaisia lauluja aunuksenkieleen mukaellen kääntänyt

Iivo Härkönen.

1. Karjalazien laulu.

(Karjalaisten laulu. — Alkuperäiset sanat *P. J. Hannikaisen.*)

Sulozes täs Suomen puoles
oisko muada parembua
kuin on randa Zvirin, Suojun,
karjalazien kaunis mua?
Karjalaks sen uallot läikkää,
aunukseks sen allipiät,
livviks linnat, rannat räikkää,
tuttavaks sie kaiken niät.

Ei meil suurie rikkahuksie
eigä liigoi hyvyzie,
oman rannan rakkahuksie
on kuin meren syvyzie,
eigä niidä panna hallat
eigä niidä vihat vie
eigä Wenjan vennot vallat,
eigä muida vihoi lie!

Da kuin rauhas, rakkahukses
kanza elää kaikes muas,
kandelehki, unohtukses
olluh, helähtelöö tuas,
a kuin vihamiehen vaino
vihat kylmät vishkuau meil,
surun, tuskan, abien paino
ailahteloo kylän teil.

2. Suomen laulu.

(Alkup. sanat *E. v. Qvantenin.*)

Kuule, kulleh iänet soijah,
kuule, hongat huminoijah, —
kenen laulu tua,
kenen laulu tua?
Kuule, kandelehet kaiguu,
järvis, metshis, rannois raiguu —
karjalazien mua,
karjalazien mua!

Joga paikas iänet soittaa,
joga paikas mielet voittaa
karjalazien mua,
karjalazien mua.
Da kuin siulgi syväin hellä,
helähyksel viimizellä
laula laulu tua,
laula laulu tua!

3. Tuatoin valda.

(Suomen valta. — Alkup. sanat *Aug. Ahlqvist-Oksasen.*)

Nouze, riendä tuatoin kieli,
korgiel, leviel lennätä!
Tuatoin kieli, tuatoin mieli,
niis vet meil on eländä!
Niidä vet kuin meil ei oisi,
mis ois, mis ois tuatoin mua?
Nouze, riendä tuatoin kieli,
korgiel, leviel lendoh sua!

Tuatoi vet täs adrah tarttui,
tuatoi ruadoi tämän muan,
hänen kylvös kagra karttui,
mie vain hänen jälgie ruan;
hänen täs ois iänen vuoro
tädä muada juohattua,
vain kui kuadui, lapsien kuoro
muistua on, mi tuatoin mua!

Karjalaine, suomalaine
täs on yksin kestänyh,
rajakorven ruadajaine
näljät, surmat estänyh;
häinbä sendäh yksin, yksin
tädä muada hallikkah,
veljien keral vieretyksin
rajakorbie ruadakkah!

Iänisjärvi, Zvirin rannat,
Sungun lahtet, Suojun suu,
silbö mual sie mahtie kannat,
sil ei mual izhändöi muu;
silbö mual sie lienet vahti,
elä iändäs pieneksy!
Iänisjärvi, Sungun lahti —
elä valduas väheksy!

4. Ilkka.

(Alkup. sanat *Kaarlo Kramsun.*)

Viel mainehinna mainitah
da sanotahki suorah:
vot Ilkka, häin vet eliä ties
da — kuoli hirttonuorah.

Häin oli taloinpoiga vain,
ei suurda suguo olluh,
vain yhtäkai häin ylimbiks
on Suomen miehiks tulluh.

Häin eli aijois atkalois,
voi, itkun aijois ihan,
vain häinbä, Ilkka, luodugi
ol' aigoih vainon, vihan.

Ne aijat kanzua sorrettih
da monda muahki lyödih,
kui herrat vennot, vierahat
ne Suomen randua syödih.

Da moni itki, arveli:
jo oigeus meni haudah!
Vain Ilkkah moine voivotus
se razahti kui raudah.

Häin kuundeloo da kuundeloo,
jo viimein iänen andaa:
»On hyvä sidä razittua,
ken razitusta kandaa!»

»Ken valitteloo vaivoi vain
da valituksih vaibuu,
sen ainos päivä pimie on
da hyvät päivät haibuu».

»Ei muga, veljet! Itku pois,
jo toine laulu luaji:
ei oigevutta muas se sua,
ken itshe sid' ei vuaji!»

Vot nenga Ilkka. — Sanazet
ne lähtetäh kui lendoh,
da satutah kui vazamet
ne Suomen kansah vendoh.

Da kanza nouzoo, kavahtaa
da soda syttyy sangie,
da mones mieles, sydämes
se pyzyy aiga angie!

Ensimmäinen kesäyö.

Uhtuan neitseet olivat saattaneet meidät ylitse leudossa iltatuulessa lainehtivan Kormusselän Tölpänniemeen ja heidän korkeakeulainen veneensä palasi häipyen Pohjolan keväänkuulakkaan yön ihmeelliseen utuhämärään. Toverini, kolme väliaikaisen hallituksen jäsentä, ja minä nostimme selkärepuf harteillemme ja aloimme taivaltaa pitkin metsäpolkua kohti Jyvälahden kylää. Tie kävi pitkin kuivia kangasmaita ikisalon lävitse. Oli kohta puoliyö käsissä ja leppeä etelätuuli lepäsi yön kera lyhyttä untaan. Mutta metsä tuoksui ja eli. Sen kätköistä kuului piipitys ja viserrys, linnunlaulu tuhansin äänin ja sävelin. Teeren kutsuva kukerrus kiiri kaukaa helisten yli selkosten ja metso soi. Mutta meidän rintamme olivat tuskaa täynnä ja askeleemme raskaat, sillä me pakenimme vihollista, joka lähestyi idästä, ja meidän oli täytynyt jättää kaikki se mikä meille oli käynyt rakkaaksi. Ja samaan aikaan vaelsivat kymmenet muut Vienan-Karjalassa jalan ja veneillä länteen päin kohti suojaavaa Suomen rajaa, sillä mitään puolustusta ei oltu keritty järjestää. Karjalaispirteistä kuului parku ja valitus. Naiset riippuivat kiinni miehissään ja voivottivat, lapset itkivät taattojaan ja neitseet mielitiettyjään. Nauru lakkasi, kisapirttien iloinen hälinä vaikeni ja peltomies kylvi synkkänä maitaan koettaen saada siemenen multaan ennenkuin se joutuisi ahnaan vihollisen suuhun.

Me emme virkkaneet monta sanaa. Karjalan kohtalo painoi raskaasti mieliämme. Vain kerran me istuuduimme ikihonkien juurille, sytytimme piippumme ja kuuntelimme vaieten lintujen laulua metsässä. Mutta juttu ei tahtonut luistaa. Ja niin lähdimme me taas tekemään taivalta.

Lähestyimme kylää, sillä metsä harveni ja puut pienenivät. Samassa tuntui sieraimissa voimakas lemu, se oli puhkeavien lehtien leppeä tuoksu. Kas! Koivu oli hiirenkorvalla, siellä ja täällä oli jo lehti auvennutkin, koko ahorinteen peitti heleä kevätvehreys ja nurmi nosti päätään. Ja minun rintani täytti suven suuri sulosanoma, joka eilen leppeän tuulen kuljettamana oli kulkeutunut etelän päivänpaisteisilta mailta tänne kylmille perille. Se oli pukenut puut lehilliseksi, ahovieret vihertäviksi ja sen hivelevä maininki tuntui nyt ilmassa, oksilla, mättäillä yli koko suvi-iloa uhkuvan luomakunnan. Polku kiipesi ylös mäenrinnettä ja vei kunnaalle. Edessämme lepäsi Kuittijärvi lahtineen ja nieminen sekä Jyvälahden kylän monet talot. Aurinko nousi.

Voi luonnon suurta ylhäistä rauhaa! Järvenpinta oli tyynen tyyni. Rantakoivun kevätheleä lehti ei liikahtanut puun kurkistaessa kuin neitonen uteliaana uutta pukuansa katsomaan kimmeltävään kalvoon. Oli tulvaveden aika. Vesi oli kiivennyt kauas metsiin, rantaniityille ja pelloille. Puut seisoivat syvältä vedessä, pirttien akkunat kimmelsivät nousevan auringon valossa ja lahdelta pajupensaikosta kuului sorsan rääkätys. Yksi ainoa vene liikkui lahdella. Siinä oli joku aamuvarhainen kalamies.

Ja me istuimme äänettöminä ja hurmaantuneina luonnon ikuisen neitseellisen ihanuuden edessä. Oli ensimmäinen kesäyö. Se oli kiirinyt Vienan saloille miltei huomaamattamme ja se lumosi meidät niinkuin nuoruus aina lumoaa. Vihdoin puhkesi eräs meistä puhumaan ja hänen äänessään värähti syvä tuska ja kaipaus kun hän lausui:

»Pitääkö meidän tämä ihana maa ryssälle jättää?»

Ja me vastasimme yhteen ääneen:

»Ei, ei koskaan! Jos se nyt jää heille tilapäisesti, niin vielä kerran on Karjala vapaa.»

Ja maa ja vesi lepäsivät meidän jalkojemme juuressa tuhansia kesäisiä tuoksuja ja tuhansia ääniä lähettäen. Vienan taivas oli pyörryttävän korkealla. Lahden tyyni kalvo katsoi kysyvänä meihin, vaarat kumartuivat meitä kohti, koivu ojenteli hentoja oksiaan puoleemme ja linnut lauloivat ihmeissään ja valittaen. Luonto oli kuin neitsyt, jota vihollinen uhkasi, joka ei päässyt paikaltaan liikahtamaan ja joka odotti ritariansa, pelastajaansa. Sen kasvoilla asui ihmeellinen kirkkaus ja kaipaus. Eikö meidän tehnyt mieli huutaa tälle lumoavalle kaunottarelle: »Me emme jätä sinua, me emme jätä sinua, me palaamme, me pelastamme sinut, älä ole surullinen.» Emmekä me voineet muuta kuin kätkeä sydämiimme, jotka olivat raskaat surusta, näkemämme kuva ja säilyttää se siellä uskollisesti ijäti, ijäti.

Ja sillävälin kun ensimmäisen kesäyön leppeä henkäys kävi ylitse Vienan syvien salojen tekivät bolshevikit tuloaan sydän-Karjalaan, suomalaisen runouden luvatuille maille. Vienan vapaus poljettiin raa'asti maahan ja sen puoltajien täytyi jättää kotinsa, naisensa, lapsensa, kaikki säälimättömälle vainolaiselle. Lattiat täyttivät kyynelistä ja kesän viehkeät hengettäret, jotka aamuauringon säteiden mukana kurkistivat sisälle karjalaisiin pirtteihin, tyrmistyivät näkemäänsä surua ja kuulemaansa valitusta ja kiepsahtivat miettiväisinä ahorinteille. Mutta syvällä Vienan selkosten keskessä pauhasivat Kuma ja Kintismä ja lukemattomat muut kosket Vienan vihaa ja vapauden kaipausta ja aamutuulen herättämä laine lauloi samaa säveltä Tuopan suurilla selillä ja Kuittijärvien välkkävillä ulapoilla.

Kylän taloista alkoi sauhu ilmoille nousta. Me havahduimme ja laskeuduimme alas vaaran rinnettä sielumme täynnä ensimmäisen kesäyön ihmeellistä suloa ja Karjalan luonnon neitseellistä kauneutta.

E. A. Aaltio.

Idän pilvet.

Idän pilvet synkät, mustat
peitti taasen Vienanmaan,
suri veikot, suri siskot,
vuosi kyynel virtanaan,
pirtistä on kartanolle käynti taaton hiljainen,
tshupussapa istuu maamo itkuvirttä viertäen.

Sodan polut polkemahan
joutui rahvas konnuiltaan,
koti haltuun, pelto haltuun
jäivät naisten, vanhain vaan,
raitilta ei kuulu laulu, kisapirtti tyhjä on,
allapäisnä aitoviertä impi astuu iloton.

Idän kotka kiilusilmä,
musta kokko Venäänmaan
iski taivon kannen alta
rautakynsin Karjalaan.
Vaikeasti valkiainen karitsainen vaikeroi,
ilkeästi idän haukan julma teurashuuto soi.

Veliseni, veikkoseni
kuule iva-huudantaa,
meitä musta verilintu
ilkkua nyt tarkoittaa,
sydän sulla, sydän mulla syttyy tuskaan, vihahan,
irti kynnet idän haukan lyömme kyljest' karitsan!

Idän pilvet synkät, mustat
kauas silloin kaikkoaa,
aromailleen avaroille
haukka tuima jälleen saa,
sydän sulla, sydän mulla syttyy suureen ilohon,
vapahana, vapahana kallis Karjalamme on.

Aleksi Tikanoja.

Karjalan Sivistysseuran puheenjohtaja **A. Mitro** Vienan matkalla Vienan Karjalaisten Liiton ajoilla.

Vienan Karjalaisten Liiton toiminnan ajoilta: **Eräs seurue matkalla Vienan Karjalaan.**

Tarton rauhanneuvottolut ja Itä-Karjalan kysymys.

Neuvostohallituksen kanssa käydyissä rauhanneuvotteluissa otti Suomi valvoakseen myös itäkarjalaisten etuja, vaatien näille oikeutta kansojen itsemääräämisoikeuden perusteella saada itse vapaasti määrätä valtiollisesta asemastaan. Tämä oli kuitenkin se vaatimus, mitä venäläisen rauhanvaltuuskunnan puolelta kaikkein jyrkimmin vastusteltiin. Ja perustamalla kesäkuun 7 p. 1920 Karjalan työkansan kommuunin tahtoi neuvostohallitus vetää ristin koko kysymyksen ylitse. Neuvostojoukkojen Puolaa vastaan käydyissä taisteluissa samaan aikaan saamat suuret voitot heikensivät yhä Suomen asemaa ja samalla Itä-Karjalan kysymystä rauhanneuvotteluissa, mutta sotaonnen syyskuulla käännyttyä alkoi Venäjän rauhanvaltuuskunta vähitellen tulla suopeammaksi Suomen vaatimuksia kohtaan. Mutta täydellistä vapautta määrätä kohtalostaan se ei suostunut Itä-Karjalan väestölle tunnustamaan. Lopulta se kuitenkin oli pakotettu ottamaan rauhansopimukseen erään määräyksen, johon sisältyy tunnustus autonomisesta Karjalasta. Se kohta, 10 artikla, kuuluu seuraavasti:

»Suomi poistaa neljänkymmenenviiden päivän kuluessa rauhansopimuksen voimaanastumisesta lukien sotajoukkonsa Repolan ja Porajärven kunnista, jotka palautetaan Venäjän valtakunnan yhteyteen ja liitetään Wienan ja Aunuksen kuvernementtien karjalaisen väestön muodostamaan ja kansallista itsemääräämisoikeutta nauttivaan Itä-Karjalan autonomiseen alueeseen.»

Tämän lisäksi järjestettiin rauhansopimuksen 35 artiklalla Suomeen paenneitten karjalaisten vapaa koteihinsa paluu. Sitä koskevat määräykset kuuluvat:

»Venäjällä oleskelevat Suomen kansalaiset ja Suomessa oleskelevat Venäjän kansalaiset saavat rauhansopimuksen voimaanastuttua palata kotimaahansa, elleivät ole vangitut toisessa maassa törkeästä rikoksesta.

Suomen tai Venäjän kansalainen, joka on tuomittu rangaistukseen ennen tämän rauhansopimuksen allekirjoittamista toisen sopimusvaltion eduksi tekemästään valtiollisesta rikoksesta tai siitä, että hän on ollut yhteydessä toisen sopimusvaltion sotajoukkojen tai hallituselinten kanssa tai siitä, että hän on tehnyt rangaistuksen alaisen teon tarkoituksessa toteuttaa kansallisen itsemääräämisoikeuden, vapautetaan enempää rangaistusta kärsimästä ja lasketaan heti vapaaksi. Jos hän on sellaisesta rikoksesta syytteessä tai vangittuna, mutta ei vielä ole tuomittu tai jos syytettä häntä vastaan ei ole vielä nostettu, raukeaa syytösoikeus, olkoonpa hän maan rajojen sisä- tai ulkopuolella, eikä vastedes sellaista syytettä enää saa panna vireille.»

Rauhansopimuksen allekirjoitustilaisuudessa esitti sitten Venäjän rauhanvaltuuskunnan puheenjohtaja Berhsin seuraavat lähemmät määräykset Karjalan autonomiasta:

»Venäjän neuvostohallitus vakuuttaa Aunuksen ja Vienan kuvernementtien karjalaiselle väestölle seuraavat oikeudet:

1) Aunuksen ja Vienan kuvernementtien karjalainen väestö nauttii kansallista itsemääräämisoikeutta.

2) Tämän väestön asuttama Itä-Karjala muodostaa sisäisissä asioissaan autonomisen alueen, joka federatsionin perusteella kuuluu Venäjän valtakuntaan.

3) Tätä aluetta koskevat asiat ratkaisee kansanedustuslaitos, jonka paikallinen väestö on valinnut, ja jolla on itseveroitusoikeus alueen paikallisia tarpeita varten, oikeus antaa asetuksia, jotka koskevat paikallisia tarpeita ja järjestää yleensä hallintoa koskevat asiat.

4) Paikallinen kansankieli on hallinnon-, lainsäädäntö- ja kansanvalistuksen kielenä.

5) Itä-Karjalan autonomisella alueella on oikeus järjestää taloudellinen elämänsä omien paikallisten

Da sodah sorduu sordajat
da razittajat lyyväh, —
vain joba Ilkan itshengi
ne omat koirat syyväh.

Häin petetäh, häin jätetäh,
häin viijäh hirttonuorah,
da vot min surman Ilkka sai,
sen sanommogi suorah.

Da moni kuoloo surmal muul
da moni murduu muuhki:
vain kel ei ozua parembua,
se jouduu hirzipuuhki.

Kivatsun koski Aunuksessa.

tarpeittensa mukaan sopusoinnussa tasavallan yleisen taloudellisen elämän kanssa.

6) Venäjän tasavallan sotilaallisen puolustustoiminnan uudestijärjestelyn yhteydessä pannaan Itä-Karjalan autonomisella alueella toimeen miliisijärjestelmä, joka tarkoittaa pysyvän sotaväen hävittämistä ja kansanmiliisin asettamista sen sijaan paikallista puolustusta varten».

*

Mitä tästä näin lupaillusta tai paremmin vahvistetusta Itä-Karjalan autonomiasta — sillä kai tässä annetut lupaukset pohjataan kesällä perustetun Itä-Karjalan kommunin asettamiseen ja perusteihin — sitä on vaikea sanoa. Mutta muuta eivät Tarton rauhansopimuskirjat sisällä Itä-Karjalan kysymykseen nähden, ja eipä tällä hetkellä näytä olevan muutakaan, mihin tämän kysymyksen ajamisen lähiaikoina perustaisi. Lienee Vienan ja Aunuksen kansan koettava tätäkin, sanoisimmeko viimeistä tietä ajaa kovaosaista ja kovin vaikeata vapausasiaansa.

Kuten muistettanee, allekirjoitettiin Tarton nauhansopimus viime lokakuun 14 p:nä ja on Venäjän puolesta se myös jo hyväksytty. Suomikin on nyt tämän sopimuksen hyväksynyt ja tapahtui se Suomen Eduskunnassa tämän joulukuun 1 p:nä.

Pääsiäisjumalanpalvelus Repolan kirkossa v. 1919.

Pitkä, seitsenviikkoinen paastoaika oli kulunut loppuun ja äijäpäivä, tuo kaikille mieluinen pääsiäinen, oli oven edessä. Ristikansa odotti sitä kiihtyvällä jännityksellä. Olihan silloin vapaus käydä käsiksi ilman räähkänpelkoa lehmän antimiin — arkeen. Lapset pääsivät lyhyelle lomalle ensi talvea työskentelevistä omakielisistä kouluista ja silloin sai käydä koko viikon kirkontapulissa svonimassa kirkonkelloja. Nuorisolla oli alkamassa pessotasesonki, nuo Karjalan nuorisolle ominaiset kisat, joissa mielitietot tapasivat toisensa ja joissa uusia liittoja solmittiin pysymällä ankarasti kiinni vakiintuneissa siveystavoissa.

Erikoisemmalla mielenkiinnolla odotti Repolan rahvas tätä praasniekkaa. Tällä kertaa olikin siihen tavallista poikkeava syynsä. Ensi kerran lienee silloin Karjalassa tapahtunut, että pääsiäisjumalanpalvelus kokonaisuuedssaan aijottiin suorittaa kansankielellä. Tieto tästä jakoi ihmiset ikäänkuin vastakkaisiin leireihin. Toiset eivät voineet käsittää, että kansankielellä toimitettu kirkonmeno on oikeata jumalanpalvelusta. Uutta, vierasta vieroa lienee mokoma! Niin oli jo vieras kieli ja vieras mielikin käynyt tavanomaiseksi Karjalan luonnonlapselle. Oli joukossa niitäkin, jotka periaatteenkin, venäläismielisyytensä takia vastustivat kansankielistä jumalanpalvelusta. Mutta suuri joukko oli niitä ymmärtäväisiä ihmisiä, jotka käsittivät, miten suuriarvoinen kaikille käsitettävä kansankielellä toimitettu kirkonmeno on ja jotka siitä iloitsivat ja tekivät voitavansa sen hyväksi.

Näiden joukkoon kuului hiljattain paikkakunnalle muuttanut uusi pitäjän kirkkoherra. Lieneekö vepsäläinen syntyperä, uskonnollinen mieli, vaan ajan henki vaikuttanut sen, että hän rupesi alusta alkaen pitämään kansankielisiä jumalanpalveluksia silloin tällöin, vaikka tosiasiassa hän alussa lienee ollut epävarma asiasta. Hänen suostumuksellaan rupesivat seminaarilaiset opettajineen ja muiden paikkakunnalla olevien verrattain hyvien lauluvoimien avustamana harjoittamaan lauluja kuorossa tätä pääsiäisyötä varten. Olihan sama kuoro koko talven aikana ainakin joka toisena sunnuntaina ollut laulamassa kirkossa suomenkielisissä jumalanpalveluksissa, jolloin paikkakunnalla asuva koulujen tarkastaja oli toimittanut diakonin virka pitäen silloin tällöin kirkonmenojen yhteydessä saarnojakin kansan omalla kielellä päivän tekstin johdosta. Kansa oli siis jo tottunut omakielisiin tavallisiin jumalanpalveluksiin, mutta että pääsiäisyöjumalanpalvelus kokonaan suoritettaisiin kansankielellä, se jo meni yli ymmärryksen monella. Tämä oli luonnollistakin. Venäjänkieliset koulut olivat paikkakunnalla vaikuttaneet monia kymmeniä vuosia. Niissä oli ensi työksi opetettu venäjänkieliset kirkkolaulut lapsille. Kirkossa he sitäpaitsi olivat aina kuulleet samoja lauluja. Ne painuivat syvälle mieliin. Niitä saattoi itsekukin hyräillä yksin istuessaan ja yhtyä niitä kirkossa toisten kera laulamaan. Kansankieliset kirkkolaulut olivat sensijaan outoja, ymmärrettäviä, mutta sittenkin uutuutensa takia vieraita. Tavallisina pyhäpäivinä laulettavat alkoivat talven kuluessa jo painua ihmisten mieliin. Lapset taisivat ne jo järjestään ja nuoriso sekä vanhempi väkikin otti vähin erin osaa kansankieliseen kirkkolauluun. Mutta äijänpäivänlaulut olivat aivan erikoisia, joita vain juuri pääsiäisenä sekä lähinnä seuraavana aikana laulettiin. Ne olivat kansalle aivan uusia ja niitä piti siis ikäänkuin koetella, olisiko heistä entisen vertaisiksi.

Mainittu pitäjän kirkkoherra tuntien seurakunnassaan käyvät eri virtaukset ja tahtoen olla kaikkien mieliksi, ehdotti edellisenä iltana kuorolle, että tämä laulaisi puolet lauluista kansankielellä, mutta toinen puoli suoritettaisiin entisellä slaavinkielellä. Hän tahtoi siten saada tyydytetyksi venäläismielisten mielet.

»Ei!» oli kuoron ennen tehty yksimielinen päätös. »Joko kokonaan, tai ei ensikään», lisäsi tijakka. »Mutta te ette jaksa suorittaa niin pitkää yhtämittaista laulamista», intti pappi. »Varmasti jaksamme», oli vastaus.

Siinä ennen puoliyötä alkoi Sohvois-ukko, pitkäaikainen kirkon-storosa ja taitava kellonsoittaja moukutella kirkon isoa kelloa kutsuen kansaa suurta muistojuhlaa viettämään. Hän oli yksi Karjalassakin harvinaisia kellonsoittaja. Kukaan ei osannut niin sievästi alottaa pikku-kelloilla ja sitten tahdissa ja korostamalla jatkaa isommilla.

Samaan aikaan olivat myös kuorolaiset valmiina. Oli ollut viimeinen harjoitus ja hyvin oli mennyt. Kuten sanottu, kuului siihen suurin osa paikkakunnalla ensi talvea opiskelevia seminaarilaisia, omia repolalaisia poikia ja tyttöjä, opinhaluisia ja innokkaita valmistautujia alkavalle Karjalan kansalliselle kultavainiolle. Kolmisen päivää sitten päästyään viikon kestävälle pääsiäislomalleen olivat he huonosta ilmasta ja kelistä huolimatta useammat suksilla neljänkin penikulman taipaleen takaa tulleet tätä tilaisuutta varten kirkolle.

Kirkko oli väkeä täynnään. Alussa tuntui kansankielinen laulu oudolta. Moni jo lienee ilahtunutkin kun pappi erehdyksestä tai muuten alotti erään kohdan venäjäksi. Kansa kuunteli mykkänä.

Mutta vähitellen alkoivat sulaa mielet. Kuultava oli todella oudohkoa ja uutta. Mutta se tehosi mieliin. Sitä ymmärsi jokainen. Se oli omain lasten omakielistä laulua. Se oli sellaista, minkä edessä täytyi entisen tavan murtua. Ikäänkuin jotain vangittua olisi vapaantunut, sulkeutunutta avautunut. Hartain mielin ja tarkkaavaisina kuunneltiin. Siinähän ei ollutkaan mitään uutta. Sehän teki vain kaiken entistä lähemmäksi. Ja loppupuolella kirkonmenoja alkoi jo yksi ja toinen yhtyi yhä tutummaksi ja tutummaksi käyvään sävelmään.

Pääsiäisyö valkeni. Kuoro oli tehnyt tehtävänsä. Ainoa kuoron tenori, joka eniten pelkäsi äänensä sortuvan, ihmetteli jälkeenpäin, miten hänen äänensä paranemistaan parani, mitä pitemmälle päästiin. Mutta olihan eletty yksi niitä hetkiä, jotka eivät milloinkaan unohdu, hetki jolloin kukin tunsi suurinta tyydytystä antaessaan pimeydessä kärsivälle kansaraukalleen parasta ja kauniinta, mitä hänellä on. Ne oli Karjalan kansallisen kevään ensi aikoja, täynnä uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen.

Rahvas hajosi koteihinsa. Näiden joukossa lienee ollut sellaisiakin, jotka ymmärtämättömyydessään saattoivat jälestäkin päin ihmetellä sitä, mitä oli tapahtunut, mutta enemmistö tunsi, että nyt vasta oli oikea pääsiäisyö vietetty.

Ja ikäänkuin siinä kirkonkellojenkin soitossa olisi ollut kirkkaampi ja kauniimpi kaiku, minkä Sohvonen kirkon menojen loputtua helähdytti kirkon edustalle ja kauemma ehtivälle rahvaalle kuultavaksi, rahvaalle, joka iloisin ja tyytyväisin mielin toivotti toisilleen hauskaa pääsiäistä: Kristus nousi kuolleista!

W. Keynäs.

Karjalan työkommuni.

Itä-Karjalan kysymyksen viime vuosien historiaan kuuluu sellainenkin tapahtuma kuin Karjalan Työkommunin perustaminen. Noustuaan valtaan lokakuussa 1917 nykyinen bolshevistinen valtasuunta Venäjällä juhlallisesti julisti kansojen itsemääräämisoikeuden ja oman tahdon kaikkien Venäjälläkin asuvien kansojen tulevaisuuden ohjenuoraksi, mutta heti siitä lähtien on sama valtasuunta jotenkin johdonmukaisesti pitänyt kynsin hampain tätä ohjetta vastaan ja vain pakosta tunnustellut erinäisten kansojen oikeuksia. Tämä epäjohdonmukaisuus lienee kuitenkin jonkunverran häirinnyt sen rauhaa m. m. Itä-Karjalankin kysymykseen nähden ja senpätähden kai se viime kesäkuulla julisti Itä-Karjalan alueen erityiseksi autonomiseksi hallinnolliseksi alueeksi. Mutta tämä ei tietysti saanut olla itsehallintoalue sellaisenaan, vaan se samalla ja erityisesti piti olla »työtätekevän kansan» laitos ja tietysti Venäjän Neuvostohallituksen järjestelmän osa. Se näkyy selvästi myötäseuraavasta suomalaisen Sosialidemokraattisen Aikakauslehden ja Suomen Sosialidemokraatin julkaisemasta

Raja-Konnussa.

Katkelma Aunus-muistelmista.

(»Itäisen vartion» esitöitä.)

Siinä korkealla, harjanteenomaisella vähän matkaa Laatokasta nousevalla selänteellä, sijaitsee se, tuo vanha Raja-Konnun kylä, joka nyt, äskeisten Aunuksen taisteluiden aikana on tullut melkein kokonaan hävitetyksi, mutta joka ennen oli mahtava , valtava alkukarjalainen, aunukselainen kylä. Kylä ensimmäisillä askelilla Aunuksen puolella, vanhan Variskivestä lähtevän suuren Venäjän ja pienen Suomen välisellä rajaviivalla . . .

Ensimmäinen aunuksenkarjalainen kylä. Paitsi salmilais-aunukselaisille ja eteläaunukselaisille, on se pääpiirteissään tyypillinen myös koko rajantakaisen Karjalan kylille. Samanlaiset pitkät räystäät hän ovat niille kaikille luonteenomaisia,, samanlaiset korkeahkot ja jyrkähköt lautakatot, samanlaiset pyöreähirsiset tai osittain laudotetut seinät pienine, korkealla olevine ikkunoineen, — samanlainen rykelmäinen, ahdettu, sekasortoinen. Samalla tavoin kaidempi tai leveämpi kiertelehtivä kyläkuja jollakin tavoin jakaa sitä ja tuo siihen jotakin järjestyksen ja väljemmyyden tuntoa. Ei, se on esikylä ja sivukylä, mutta samalla keskisimpiä Aunuksen ja rajantakaisen Karjalan kyliä. Ei sitä kauvemmas tarvitse mennä hakemaan kuvaa niistä, noista alku- eli novgorodilais-karjalaisista kylistä. Tosinhan, kuten sanottu, nyt se on suuresti hävitettynä; mutta mikäli sitä vielä on, sikäli se on suurta, vanhaa karjalaista kantatyyppiä, oikeata savupirttikultuurin talorykelmää. Juuri piirtoakaan ei ole sen ulko-olemukseen tarttunut sivullista, uudempaa vaikutusta edes Suomesta, »länsimaista», päin, vaikka se on ollut aina siinä kuin kynnyksellä ja on muutenkin sille läheinen. Yhtä vähän on siihen myös tarttunut vaikutusta toisilta suunnilta, Venäjän uudemmista rakennus- ja talonsijoittelutavoista, vaikka sekin puoli on ollut tavallaan lähellä. Vanhempaa venäläistyyliähän kyllä siinä, samoinkuin muissakin vanhakarjalaisissa kylissä voimme sanoa olevan, nimittäin silloin, jos novgvrodilaisen osuuden vanhassa karjalaistyylissä katsomme venäläiseksi.

Siispä jääkäämme hetkeksi tähän kylään tarkkailemaan sen sekä ulkoista sekä sivumennen sisäistäkin olemusta.

Kun tulemme tuollaiseen rajantakaiskarjalaiseen kylään, niin on kuin olisimme tulleet johonkin muinaisaikuiseen, varhaismuinaiseen puulinnoitukseen. Keskiaikainen, länsimainen pikkukaupunki kai lienee liian hyvä vartauskuvaksi. Samat yleismerkit ja päällisvaikutukset siitä saamme. Sama ahtauden, sekasortoisuuden ja pimentoisuuden leima, vaikka se samalla tekee myös kiinteän, suojatun ja turvallisen vaikutuksen. Ilmeinen tilanpuute asuinpiirin sisällä, vaikka sen ulkopuolella on kyllä alaa kuinka paljon tahansa. Sama pyrkimys yhteen, toinen toisiinsa kiinni. Katot työntyvät toisiinsa, salvain salvaimeen, nurkat nurkkiin. Tuntuu monesti, kuin talot ja muut rakennukset tässä sekavassa, melkein järjettömästi sijoitellussa rykelmässä olisi mätkitty toinen toistensa lomiin, viereen ilman mitään käytännöllisyys- tai muuta periaatetta, ikäänkuin uhalla, kiusalla, juuri tätä sen nykyistä vaikutusta tavotellen. Taempia ja sisempiä taloja kun katselee, niin tuleepa mieleen sellainenkin ajatus, että noista taloista ei päästä ulommalle liikkumaan muuten kuin toisten talojen ylitse. Mistä tämä sakeus ja tolkuttomuus on tullut, sitä ei voi tarkoin tietää, mutta ehkäpä osaksi seuraavasta:

Alkusyy tähän lienee se, että mikäli jo alkuvaikutus viittasi, on tahdottu luoda mahdollisimman kiinteä, turvallinen ja mukava yhteisasumisen piiri, kuin tosiaan pieni linnoitus. Olihan siihen syytä suurilla, harvaanasutuilla saloilla ja entisinä aikoina varsin epävarmoilla ja uhatuilla asuinpaikoilla, missä suuret metsäeläimet sekä viholliset aina uhkasivat. Karjalainen sekä samalla yleisinhimillinen naapurikaipuu ja yhteenpyrkimyshalu antoivat lisäaihetta siihen. Mutta pitipä myöskin jokaisesta eri talosta saada tuollainen mukava, yhtenäinen ja turvattu piiri kuin koko kylästä, sillä mitä etua se esim. tarjosi talviajalla tuiskun tuprutessa ja pakkasen paukkuessa! Siksihän saman talon eri rakennukset katettiin yhteen kattoonkin. Alussa tämän järjestelmän toteutus kai kävi melko hyvin laatuun. Joka talolle varattiin tarpeellinen tila, ei laajaa, mutta riittävä. Mutta sitten talot laajenivat, — talojen jäsenet lisääntyivät ja niille tarvittiin uusia rakennuksia. Entisiltä tanterilta ei tahdottu lähteä, eivät uudetkaan perheenjäsenet, ei edes loitommalle kylään, saatikka sen ulkopuolelle. Taaskin vanha karjalainen kiintymys perheenjäseniin, vanhoihin pohjiin ja vanhoihin naapureihin. Siitä tämä sekasorto, — talojen uudet rakennukset piti miten kuten sovittaa entiseen asuinpiiriin, rakennus rakennukseen kiinni, salvain salvaimeen.

Mutta tulkaamme jo talojen yksityispiirteihin.

Soma asuinrakennuksen kylkiseinää pitkän räystään alla loivasti kohoava eteislaitos on suorastaan keitaikkoja karjalaistalojen rakennusjärjestelmässä. Vaikka onkin räystään alla, on sekin vielä varmuudeksi katettu, ja muuten on se huoliteltu ja koristeltu kuin vain vanha kätevyys ja kauneusaisti on sallinut. Yhdessä sen yläpuolella olevien sivuseinän ikkunain — muuten harvojen — kera se on niin sopusointuinen ja silmälle mieluisa rakennusosa, että siitä voiton vetää ainoas-

itsehallinnon perustamiskirjasta, siinä mainitusta hallintoalueen nimestä — Karjalan Työkommuni — y. m. seikoista, vaikkakin julistuksesta vetoillaan eräisiin yleisempiinkin näkökohtiin.

Julistus on syyskuun 8 p:ltä ja kuuluu se:

Venäjän Sosialistisen Federatiivisen Neuvostotasavallan perustuslain 2 pykälää soveltamalla Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea on kesäkuun 7 p:nä 1920 päättänyt Karjalan työtätekevien kansanjoukkojen vapautuksen puolesta tapahtuvan taistelun tukemiseksi muodostaa alueellisen yhtymän — Karjalan Työkommunin.

Elokuun 4 p:nä 1920 tekemällään päätöksellä Kansankomisaarien Neuvosto ja Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea määräsivät Karjalan Työkommunin rajat.

Läheisessä yhteydessä kaikkien Venäjän Sosialistisessa Federatiivisessa Neuvostotasavallassa asuvien kansallisuuksien työtätekevien joukkojen kanssa Karjalan työtätekevä kansa astuu historiansa uuteen aikakauteen. Karjalan työtätekevän kansan vastaiset kohtalot ovat sen omissa käsissä. Sille avautuvat kansallisen kehityksen rajoittamattomat mahdollisuudet työtätekevien joukkojen itsemääräämisoikeuden perustuksella. Venäjän Neuvostotasavallan yhdistämien työtätekevien kansojen mahtava liitto suojelee Karjalan työtätekevien joukkojen oikeuksia, heidän kansallista itsemääräämistään ja vapauttaan kaikkien sortajien ja riistäjien ikeeltä. Karjalan kansa, joka on taistellut useita vuosisatoja keskellä karua ja köyhää luontoa olemassaolonsa puolesta, astuu laajan kansallisen kehityksen tielle orjuudesta ja riistosta vapautettujen eri kansallisuuksiin kuuluvien kansojen perheessä. Karjalan työtätekevä kansa, joka on kyennyt säilyttämään ankarassa elämäntaistelussaan oman erityisen kielensä ja muinaisten kansantarujen jätteet, saa nyt itsenäistyneenä vapaana kansana mahdollisuuden valloittaa itselleen rauhantoimissa ja kulttuurityössä uuden tulevaisuuden. Sen hellittämättä ponnistelleet esi-isät ovat jättäneet sille ankaran elämänsä muistomerkkeinä kansanlaulut ja -tarut, jotka yhdistävät sen saman äitipuoli-luonnon lapsina ahertaneisiin lukemattomiin sukupolviin.

Monien vuosisatojen kuluessa on Karjalan työtätekevä väestö värjöttänyt petomaisen tsaarijärjestelmän raskaan taakan alla kärsien tsaarin virkamiesten vääryyttä ja kaikenlaisten tsarismin kätyrien raakaa mielivaltaa. Venäjän proletariaatin sankarillinen vallankumoustaistelu toi myöskin Karjalan työtätekevälle kansalle vapautuksen tsaarillisen tyranniuden tuskallisesta ikeestä. Mutta historia valmisti sille uusia koettelemuksia. Valkokaartilaiset rosvojoukkiot, joita kannattivat tai järjestivät riistäjäainekset, paikalliset tai naapuruudessa asuvat ryöstäjät ja verenimijät, saattoivat Karjalan kansan valkokaartilaisten hyökkäyksen veristen kauhujen valtaan. Valkokaartilaisten raakalaisjoukkojen harjoittamien veristen vainojen koko paino kohdistui kokonaan Karjalan kansan laajoihin työtätekeviin joukkoihin, joiden pojat ottivat osaa väkivallanharjoittajia vastaan käytyyn sankarilliseen taisteluun ja kaatuivat näiden petomaisten tekojen uhreina, valmistaen kuolemallaan paremman tulevaisuuden työtätekeville veljilleen. Käsi kädessä Neuvostotasavallan työtätekevien kansanjoukkojen kanssa, sen sankarillisen punaisen armeijan avustamana ja liitossa heimokansan mainehikkaiden poikien, punaisten suomalaisten kommunistiosastojen kanssa Karjalan työkansa vapautui valkokaartilaisjoukkojen mielivallasta sekä ryöstäjäin ja riistäjäin ikeestä. Karjalan työtätekevä kansa, kuten muutkin Neuvostotasavallan kansat, sai vihdoin talonpoikais- ja työläisneuvostoissaan yhteiskunnallisen vapautuksensa sekä rauhallisen sivistyksellisen ja kansallisen kehityksensä välikappaleen.

Karjalan Työkommunin vallan korkeimpana elimenä on nyt Karjalan Neuvostojen edustajakokous, mutta väliaikaisesti nämä tehtävät suorittaa Karjalan Vallankumouksellinen Komitea. Ensimmäisen Yleiskarjalaisen neuvostojen edustajakokouksen hyväksymän päätöslauselman mukaan Karjalan Työkommuni säilyttää läheisen yhteyden Venäjän työläisjoukkojen ja koko Venäjän Neuvostotasavallan kanssa. Mutta tasavallan osana, joka eroaa sen muista osista kansallisiin ja taloudellisiin olosuhteisiinsa nähden, Karjalan Kommunilla on oleva laajalla toimintavapaudella varustetut omat täysivaltaiset hallintoelimensä. Sen valtuuksien rajat määrätään Neuvostotasavallan vastaavien elinten kanssa tehtävän sopimuksen mukaan eri kansallisuuksiin kuuluvien työtätekevien joukkojen läheisen yhteyden ja solidaarisuuden periaatteen perusteella ja jokaisen kansan itsemääräämisoikeuden pohjalla. Neuvosto-Venäjän hallitus tervehtii ilolla nyt syntynyttä Karjalan Työkommunia sen astuessa työ-neuvostotasavaltojen joukkoon ja se on varmasti vakuutettu, että Karjalan Kommuni on kehittyvä ja kukoistava työväenluokan vallan puolesta taistelijana Liitollisen Neuvostotasavallan kaukaisella luoteiskulmalla. Neuvosto-Venäjän hallitus antaa Kommunille lupauksen, että se on kaikin keinoin kannattava ja puolustava Kommunia sen työssä, tunnustaen tämän työn olevan erottamattomana tärkeänä asteena yleismaailmallisen neuvostojärjestelmän suuressa rakentamistehtävässä.

Syyskuun 8 p:nä 1920.

Yleisvenäläisen Toimeenpanevan Keskuskomitean

puheenjohtaja:
Kalinin.

Sihteeri:
Jenukidze.

Kuten nähdään, on julistuksessa painostettu erittäin Karjalan kansallisen erikoisuuden säilyttämistä ja kehittämistä, mutta katsoen bolsheviikkien menettelytapoihin sekä muualla että myös Karjalassa, lieneekö syytä erityistä huomiota kiinnittää siihen.

Kuitenkin on teko tapahtunut ja lienee sitä myös ruvettu toteuttamaan. On mainittu, että kommunin päämieheksi on nimitetty suomalainen mies, Suomen vapaussodan aikaisen kapinahallituksen jäsen tohtori Edvard Gylling ja että laitos on jo pitänyt useita kokouksia sekä että Petroskoilla olevan päähallintonsa rinnalle on se perustanut Paadeneeseen erityisen hallinto-osaston karjalaisia varten. Kun vielä Tarton rauhanneuvotteluissa annetut lupaukset Karjalan asian hyväksi perustunevat pääasiassa juuri tähän kommuniin, saanee tämä omituinen laitos tällä hetkellä suurempaakin merkitystä.

Enempää sen perusteista emme ole tällä kertaa tilaisuudessa tiedoksi saattamaan, mutta sitävastoin julkaisemme tässä erään toisen, yllämainitun hra Kalininin ja itsensä Leninin julkaiseman dekreetin mukaan luettelon, mikä osottaa, mitkä paikkakunnat on ajateltu tähän merkilliseen valtiolliseen yhteyteen saatettaviksi. Luettelossa on suurin osa kuntain nimiä, mutta joku määrä on myös kyläin nimiä — ellei bolshevistisen järjestelmän aikana ole näitä kyliä jo eri kunniksi muodostettu.

Luettelon mukaan pitäisi kommuniin kuulua: Aunuksen läänistä: 1) Tulemajärvi, 2) Videle, 3) Vieljärvi, 4) Kotkatjärvi, 5) Riipuskala, 6) Nekkula ja 7) Vaashinin kunnan Koshkanan kyläkunta Aunuksen kihlakunnasta; 1) Petroskoin kaupunki, 2) Mundjärvi, 3) Kentjärvi, 4) Säämjärvi, 5) Suoju, 6) Jalguba, 7) Pyhäjärvi, 8) Derevjanskaja, 9) Sunu, 10) Kontupohja ja 11) Tiudia Petroskoin kihlakunnasta; 1) Paadene, 2) Mäntyselkä, 3) Porajärvi, 4) Repola, 5) Rukajärvi ja 6) Sungun kunnan Käppäselän kyläkunta ja Unitsan kylä Poventsan kihlakunnasta. Vienan läänistä: 1) Kantalahti, 2) Kouta, 3) Kieretti, 4) Oulanka, 5) Kiestinki, 6) Vitsataipale, 7) Pistojärvi, 8) Vuokkiniemi, 9) Uhtua, 10) Paanajärvi, 11) Ponkama, 12) Usmana, 13) Kontokki, 14) Jyskyjärvi, 15) Tunkue, 16) Voijärvi, 17) Suiku, 18) Suikujärvi, 19) Sorokka ja 20) Kemin kaupunki, kaikki Kemin kihlakunnasta.

Aunuksenkarjalainen perhe.
Rajakontulainen talonpoikaiskauppias perheineen kauppansa edustalla.

† Kaatuneille. †

Iivo Saarijoki, Ati Oittinen, Antti Salmenkorva, Romana Kiriloff, Hilippä Nuohin, Iivana Trofimoff, Simana Kiriloff ja Aleksi Pappinen.

Karjalan kansa ei taistelussaan itsemääräämisoikeuden saavuttamiseksi ollut vedonnut murha-aseitten voimaan. Se tahtoi rauhallisin keinoihin, sovitteluilla ja selvittelyilla toteuttaa kansalliset ja historialliset päämääränsä. Mutta se pettyi nuoruususkossaan niinkuin ihminenkin usein petty. Se valta, bolshevismi, joka oli julistanut tunnustavansa kansojen itsemääräämisoikeuden, lähetti toukokuulla 1920 julmat laumansa murskaamaan Karjalan kansan vapauden ja saattamaan Karjalan jälleen kokonaisuudessaan Venäjän vallan alle. Sen joukot rikkoivat kiväärien ja kuularuiskujen paukkeella karjalaisten salokylien rauhan ja tuho näytti olevan Karjalalla edessä. Silloin näkivät karjalaiset katkerin mielin, että heidän hyvä uskonsa rauhallisten keinojen voittoon oli turhaa, että vihollinen oli säälimättä raiskaava ja tuhoava Karjalan niinkuin se oli muuallakin tehnyt ja viha syttyi heidän rinnois-

---

taan erittäin aistikkaasti koristeltu ja maalailtu rikkaimpain talojen päätyseinän yläosa — pääasiassa kolmannen kerroksen, tshardakan (jonkunlaisen vinnikammarin) kohta, silloin nimittäin, kun sitä ei ole ahdetulla koristelulla pilattu.

Kun on noustu porraslaitteen yläpäähän, asuinkerroksen kohdalle, lakkaa kaltevuus ja laitteen lattia käy tasaiseksi. Katon ollessa yhä päälläsi tartut valtavaan rautarenkaaseen honkaisessa jykevässä ovessa ja lyödä komahutat sillä ovilautaan, ja kohtapa jo liikkuvat linnan ovat sekä voit käydä sisälle rakennukseen. Saavut usein aivan pimeään, mutta näkemättäkin arvaten tavattoman avaraan ja korkeaan eteiseen, josta, jos olet karjalaisen talon tuntija, käy uria lukemattomiin suuntiin, oikeaan ja vasempaan, mutta joista et tuntijanakaan ole aivan varma. Tuolla perällä nousevat rappuset eri tasolla olevaan maitoaittaan, täällä toisella nurkalla matalampaan leipäaittaan ja tuosta väliltä laskeudutaan navettaan ja tanhuaan. Sen sivulta taas nousee leveä uoma valtaville navetan päällisille. Kaikki nämä rakennukset ovat yhden katon alla — talvella kylläkin mukavaa, mutta aina vaarallista tulen päästessä irti ja kuvaavaa karjalaiselle rakennus- ja järjestelytavalle. Etpä siinä pimeässä ole varma, ettei sattumalta mahdollisesti ole sintsin lattiaan laadittu luukkuaukkoa sen alapuolella olevaan eteiskarsinaan ja se mahdollisesti ole auki. Siinähän olisi aivan sopiva ja kerraksi riittävä sudenhauta.

Mutta oikealla avautuu valtava asuinpuolen ovi ja siitä pääset suureen »perheen pirttiin». Kun näin pitkälle olet päässyt ja valoa pirtin pienistä ja täältäkin nähden korkealla olevista ikkunoista aivan hämmästyttävänkin runsaasti saanut, näet: oikealla vähäikkunainen, melkein jylhä, ehjä sivuseinä pitkine, leveine lavitsoineen, sen päässä tumma, salaperäinen suurisoppi valtavine pöytineen ja mustine pyhäkuvalaatikkoineen, peräseinän edessä puhtaat lavitsat, paljon akkunoita, sekä vasemmalla: valtava, monen hengen vetävä sänky, kaunis kamaripuolen ovi ja vasenmassa etusopessa masuuninkaltainen leivinuuni.

Siinäpä sinulla näkemistä, ja saatuasi suuhusi kupin, kaksi kuumaa teetä, tutustuttuasi ystävälliseen, vierasvaraiseen ja avomieliesen talonväkeen, voit ilolla lähteä takaisin »pajahan ovettomahan, ilman ikkunattomahan.»

Tullessasi vielä näet tutunomaisen, pienen takapihan, joka on täynnä törkyä ja vanhoja työkaluja ja jossa porsaat sopuisaa kesäpäivän viettoa pitävät, ja sitten olet somassa, nurmikkopintaisessa esipihassa — jonka reunassa on usein kaivo — ja siitäpä jo olet joutunutkin lähtöpaikallesi — karjalaiselle kyläkujalle.

Se on aivan erikoisessa asemassa karjalaisessa kylässä. Se on karjalaisen paras oleskelupaikka, silloin kun hänellä on joutoaikaa ja kun hän on kotosalla. Siinä hän pitää parhaat praasniekkansa, siinä kyläjuhlahumussa ystäväänsä, tuttavaansa tapaa, siinä iloliemen maistaa, siinä pienet praasniekkakauppansa tekee ja kaikki juhlaisat julkitoimet suorittaa. Siinä hän sunnuntain sydänkesäisen tullessa ankarimmallakin työajalla unohtaa kaikki elämänsä kovat kolahdukset ja jomotukset ja käy lapsen mielellä toisten kylänmiesten kanssa hetkeksi lyömään vanhaa ikiaikaista kruukkaansa (keilaa) tai papkaansa (vasikannilkkaluupeliä) tai myös iskee jo kiivaan kiekonkin. Sitä hän samana sunnuntaina tai praasniekkana myös alapäin ja mietemielin astuu pieneen omaan kyläkirkkoseensa, siellä kuullakseen oman pienipalkkaisen kyläpappinsa haikeaa, vienoista pajatusta tai yhtä huonosti palkatun ja kituvasti elävän pörhötukkaisen ummikkolukkarin ikäänkuin kiukusta karjahtelevaa veisuuta. Sieltä hän sitten saapuu kotiin ja asettuu kaivonkannelle tai portaille katseiemaan Jumalan kaunista ilmaa ja vastapäätä olevan naapurin kaunista talon päätyä ja kaikkea, kaikkea, mitä vain näkee ja mitä mieli tajuaa ja piiriinsä saa. Ja siinä istuessa taivas ihmeen korkealle kohoaa ja mieli niin ihmeelliseksi herahtaa, että aivan itkemään panee. Siinä on kaikki niin hyvää ja niin kaunista ja tarkoituksenmukaista!

Mutta ajaapa jonakin arkena tai pyhänä, joku outo vieras kylän läpi, ajaa erinomaisemmassa reessä, susiturkeissa tai muussa... Ajakoonpa vaikka vähäpätöisempi, omempikin, toisen kylän tai vaikka vain omankin kylän mies — markkinamatkaltaan kun tulee, tuntuvassa tuulessa, pienessä hiprakassa, pöyhähtelee, pauhahtelee... Silloinpa heti ikkunaan, kaikki nenät lasiin, kaikin tuota outoa katsomaan ja siitä pakinaa ja pauhua pitämään. Kyläkuja kun on niin laupias! Kun kaikki näyttää ja kaikki katsomaan saattaa!

Ja kun joku kylän yhteinen suuri rähäkkä kujalla tulee, niin eikös sinne toisten joukkoon ja toisia syyttelemään tai kiittelemään tai toista vaikka vähän tuntuvamminkin opettamaan!

Niin, sellainen on kyläkuja! Kun suuri yhteinen äiti, uskollinen yhteispalvelija, joka kaikkia yhtä hyvinä isäntinään pitää. Joka armollisesti ottaa syliinsä senkin, joka ei aivan tavallisin tavoin kujaa kulje, vaaan vähän hairahtaneena ehkäpä sen kumpaakin puolta yhtaikaa taivaltelee...

Ja vapaa se on! Kuka estääkään sen tanterella lyömästä minkälaista kieppuraa tahansa? Kuka on sen isäntä? Ja toisaalta: kuka ei omistakaan kyläkujaa? Kaikki, kaikki! Se on kaikkien oma ja kaikkien suuri ymmärtäväinen elämänuoma.

Ja sitä mekin lähdemme ikäänkuin uusin, avartunein sydämin matkaamme jatkamaan. *I. H.*

saan vainolaista kohtaan, joka puhui samalla enkelten kieltä vapaudesta ja samalla löi kahleet kansan nilkkoihin. Ja karjalaiset nousivat aseihin puoltaakseen sitä mikä heille oli kalleinta elämässä: isänmaataan, kansallisuuttaan, kotejaan, naisiaan ja lapsiaan. Eikä mikään kansa, joka tahtoo vaatia itselleen elämisen oikeutta ja arvonantoa olisi tällä hetkellä saattanut toisin tehdä.

Mutta sodassa hiipii Tuonelan niittäjä ahkeraan miesten riveissä. Yllättelellut kahdeksan Karjalan urosta ovat uinahtaneet vainolaisen luotien lävistäminä Karjalan onnen ja tulevaisuuden puolesta.

Oli kesäkuun 22 päivän ilta. Kenttävahtimme Kivijärvellä oli joutunut kiusalliseen asemaan. Maanpetturin n. k. majorin viettelemina pakenivat miehet kylästä ja ilmassa tuntui ukkonen. Äkisti katkesi puhelinyhteys Vuokkiniemeen, missä oli pääjoukko ja Väliaikainen Hallitus. Kolme nuorta sotilasta lähti vikaa korjaamaan. Näiden joukossa olivat intomielinen *Iivo Saarijoki*, Nurmilahden kylästä, ja innokas *Ati Oittinen*, Uhtuan kylästä. Kilometrin verran kylästä kuljettuaan huomasivat he langan olevan poikki ja kun he alkoivat sitä korjata rapsahtivat metsässä tien vierellä kiväärien lukot ja luotia rupesi tuiskuamaan. Saarijoki sai kuulan päähänsä ja kaatui heti tielle. Oittinen haavoittui pahasti jalkaan ja latvajärveläiset, jotka salamurhaajina olivat ryhtyneet tähän kavalaan tekoon, surmasivat hänet rukouksistaan huolimatta ja ryöstivät ruumiin.

Senjälkeen vierähti melkein kuukausi ilman että karjalaisten vapaajoukkojen rivit olisivat harvenneet. Tuli sitten Hirvisalmen ankara taistelu ja tuoni korjasi siinä saaliinaan viiden innokkaan Karjalan vapauden puolesta taisteluun nousseen miehen hengen.

Oli heinäkuun 21 päivä. Ohtaselkä lainehti leppeässä tuulessa. Hirvisalmen kylän taloissa liikuskeli tavallista runsaammin miehiä. Ne olivat Pistojärven vapaaehtoisia sotilaita. Tänä päivänä oli rauha maassa. Vihollisesta ei ollut kuulunut mitään ja sen hyökkäystä ei tiedetty odottaa. Mutta äkisti kello viisi illalla kajahti laukaus sen vaaran rinteeltä mihin vahti oli asetettu ja heti perään useampia. Vihollinen oli äkkiarvaamatta hyökännyt. Ja niin alkoi tuima viisitoistatuntinen yhtämittainen taistelu, jossa Pistojärven pieni 29 miehinen joukko uljaasti ja sankarillisesti taisteli ainakin kymmenkertaista ylivoimaa vastaan. Mutta kun kiivas taistelu vihdoin seuraavan päivän aamulla kello 10 päättyi ja vihollinen huomaten yrityksensä turhaksi vetäytyi pois, laski karjalaisten kylmäverinen ja neuvokas päällikkö, maakuntapäivien jäsen Janne Liehu joukkonsa kymmentä pienemmäksi. Viisi oli jo ennen taistelua joutunut ulkopuolella kylää vangiksi ja viisi makasi nyt kentällä värjäten hurmeellaan Vienan kesävihreätä maata.

Kaatuneiden joukossa oli Vuokkiniemen maakuntapäivien puheenjohtaja *Antti Salmenkorva*. Hän oli jo vuonna 1918 ollut Hirvisalmen kylän suojeluskunnan päällikkönä ja Karjalan asia oli hänelle rakas. Senvuoksi hän palattuaan Vuokkiniemen maakuntapäiviltä uskollisena maansa asialle ja maakuntapäivien päätöksille heti astui vapaaehtoisten riveihin. Ja siinä kohtasi vainolaisen kuula hänet ainoastaan satasen metriä kotinsa portailta. Vielä virui maassa *Hilippä Nuohin*, Suvannon kylästä, joka taistelussa oli ollut Liehun apupäällikkönä ja kaatui noustuaan seisoviltaan ampumaan satuttaakseen varmemmin kuulansa piileskelevään viholliseen. Hengetönnä lepäsi myös kentällä ohtalainen *Romana Kiriloff*, joka kuten Nuohinkin, oli monet ajat taistellut maailmansodassa. Ja hurmeihinsa olivat myös vaipuneet nuoret suvantolaiset *Iivana Trofimoff* ja *Simana Kiriloff* lujassa auoruusoskossa Karjalan vapauteen ja onneen.

Taistelussa maansa asian puolesta kaatui myös maanviljelijä *Aleksi Pappinen*, Jyvälahden kylästä, jonka bolshevikit vangitsivat kesäkuun alkupäivinä ja heti senjälkeen raa'asti murhasivat. Pappinen oli epäilemättä yksi valistuneimpia karjalaisia. Hän oli ollut m. m. Kemin kokouksen puheenjohtajana helmikuulla 1919 ja vaikka hän viime kesänä tunsi asemansa vaaranalaisuuden teki hän voitavansa tietojen hankkimisessa vapaaehtoisille joukoillemme. Ja isänmaansa asian ajamisen vuoksi hänen päivänsä päätettiin.

Se mitä Karjala on miestensä taisteluilla ja verellä voittanut on tulevaisuuden arvosteltava. Mutta me tiedämme jo nyt, että se on niiden kautta jotain voittanut, sillä ilman miekan nostamatta olisi Venäjä asettanut karjalaiset samaan asemaan kuin muutkin asukkaansa. Nyt on Karjalan autonomia sensijaan tunnustettu. Ja kun päivä kerran valkenee ja Karjala on vapaa, on sen kansa kunnioituksella ja kaipauksella muistava niitä, jotka kerran uskalsivat ja uhrasivat kaikki, yksinpä henkensäkin.

Levätkää rauhassa Vienan urohot kotimaanne mullissa. Isänmaanne ei ole teitä, sankareitansa, unohtava.

Huotari Joutanki.

Valistustoiminta Itä-Karjalassa.

Huolimatta jo melkein lukuvuoden alussa levinneistä huhuista Repolan ja Porajärven pitäjäin suhteen, ei niissä voitu keskeyttää sitä valistustoimintaa, joka yhdessä muun Suomen puolelta tulleen hoidon kera oli pantu alulle Repolassa syksyllä 1918 ja Porajärvellä kesällä 1919. Niinpä saatettiin viime syksynä, joskin hiukan myöhempään toimimaan sekä Repolan alkukoulusemmaari että kaikki kansakoulut niin Repolassa kuin Porajärvellä. Ja niiden toiminta on kestänyt säännöllisesti tähän asti.

Kansakouluja perustettiin syksyllä kaikkiaan: Repolaan ylempiä kansakouluja 4 ja alempia 8, Porajärvelle taas ylempiä 2 ja alempia 10. Näistä ovat kaikki muut säännöllisesti toimineet, paitsi kaksi Porajärven koulua, joiden opettajain saannissa syntyi vaikeuksia.

Seminaarin opettajina ovat toimineet: johtajana Yrjö Saarela ja opettajana Olga Haimakainen; kansakoulujen tarkastajana on edelleen toiminut V. Petro.

Hymni sankareille.

Vienanmaa, Vienanmaa,
avaja sylisi heille,
kunniaa, kunniaa
Karjalan sankareille!
Oi Vienanmaa, sä äiti hellä lastes väsyneitten,
sun povellas, sun povellas on suoja kaatuneitten!

Vienanmaa, Vienanmaa,
he kaikki uhrasi sulle.
Lepo suo, lepo tuo
kunniaan siunatulle!
Oi Vienanmaa, sun onni lie tai murhe osas sitten,
sun vartijas, sun vartijas on haamut sankaritten.

Houtari Joutanki.

Kalevalan jälkilaulua.

Kyllikin ryöstö.

Pirttilahtelaisen runonlaulajan Riiko Tapionkasken mukaan.

Lemminkäinen lieto poika
suorieli sulhasiksi
Saaren suurehen sukuhun
Saaren impien ilohon.
Ajoi kummasti kujille
kumoon korjan kultalaijan.

Siinä pilkkai Saaren piiat
piiat pilkkai, naiset nauroi.

Lemminkäinen lieto poika
murti suuta, väänti päätä
murti mustoa haventa.
»Millä kostan piian pilkan,
piian pilkan, naisen naurun
soppityrskyjen tyrinän?
Sillä kostan piian pilkan,
piian pilkan, naisen naurun
soppityrskyjen tyrinän:
potkasen pojan povehen
käsikannon kainalohon.
Siin' on pää hyvänki pilkan
soppityrskyjen tyrinän.»

Lemminkäinen lieto poika
sata piikoa piteli
sata naista nauratteli.

Saaren Kyllikki korea
sehän asui Saaren päässä.

Lemminkäinen lieto poika
sa'at saappahat kulutti,
sa'at airot poikki souti
sitä neittä saahessansa.

Jo päivänä muutamena
tulee Kyllikki kylälle
kylän impien ilohon
kassapäijen karkelohon.

Silloin lieto Lemminkäinen
koppai neijon korjahansa
kääppäsi käpälihinsä.
Itse tuon sanoiksi virkki:
»Elkäät sanoko immet raukat
minun täällä käyneheksi
neittä täältä vieneheksi,
jos te tuon sanoin sanotte,
teitä koskevi kovemmin,
laulan salhonne sotihin,
miehet nuoret alle miekan.»

Tuota itki Saaren immet,
kun tämä poika pois menevi,
punaposki pois katovi.

Siitä lieto Lemminkäinen
itse lähtevi kotiinsa
Kyllikin korian kanssa.

Suomen kreikkalaiskatolisen kirkon itsenäistyttäminen.

Kesäkuussa 1919 Viipurissa pidetyssä Suomen kreikkalaiskatolilaisen kirkkokunnan ylimääräisessä kirkolliskokouksessa oli käsiteltävänä otsikossa mainittu kysymys koko laajuudessaan. Se periaate, jonka kysymyksessä oleva kokous sanotusta asiasta silloin hyväksyi, selviää pääpiirteissään seuraavista, sanotussa kokouksessa hyväksytyistä ponsista:

Suomen kreikkalais-katolisten seurakuntain, jotka tähän asti ovat muodostaneet hiippakunnan Moskovan patriarkkakunnassa, on järjestäydyttävä kanonisessakin suhteessa erityiseksi kirkkokunnaksi.

Suomen kreikkalais-katolisen kirkkokunnan tulee muodostua autokefaliseksi eli täysin riippumattomaksi kirkkokunnaksi.

Niinkauvan kuin autokefaliaa varten tarpeelliset edellytykset puuttuvat, on kirkkokunnalle saavutettava mitä laajin muoto autonomiaa.

Kokouksen puolesta käännytään Itä-Karjalan ja Viron kreikkalais-katolisten seurakuntien puoleen ehdottamalla, että Suomen, Itä-Karjalan ja Viron kreikkalais-katoliset seurakunnat yhdistyisivät yhdeksi autokefaliseksi kirkkokunnaksi valtiollisista rajoista riippumatta, siten että sellaiset seurakuntaryhmät, jotka kuuluvat tai joutuvat kuulumaan eri valtioitten piiriin, kukin muodostaisivat autonomisen osan tulevaa yhteistä kirkkokuntaa ja että kirkkokunnan ylijohto uskottaisiin kunkin autonomisen osan edustajista kokoonpannulle Synodille.

Kokouksen puolesta lähetettäisiin Itä-Karjalaan ja Viroon — kumpaankin kaksijäseninen lähetystö ottamaan selkoa puheenalaisten seutujen kirkollisista oloista sekä kirkollisen yhteyden aikaan saamisen mahdollisuuksista.

Anomuksia perille toimittamaan ja asioita Venäjän ja Moskovan Patriarkalle esittämään asetetaan erityinen lähetystö, johon kirkolliskokous valitsee kolme jäsentä.

Kokous tekee siltä vaadituksi lausunnoksi Suomen hallitukselle ilmoituksen edellämainituista, samalla anoen että hallitus kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla tukisi näitä kirkolliskokouksen toivomuksia ja päätöksiä.

Sama kokous valitsi vielä erityisen lähetystön, jonka tuli saattaa tämän kirkkokunnan kokouksen päätökset Venäjän ja Moskovan patriarkan tietoon ja ryhtyä tämän luona sellaisiin toimenpiteisiin että Suomen kreikkalais-katolinen kirkko tulisi julistetuksi eronneeksi Venäjän kirkosta ja muodostetuksi täysin riippumattomaksi kirkkokunnaksi.

Syystä, että tämän lähetystön on tähän asti ollut mahdotonta päästä yhteyteen Venäjän patriarkan kanssa, ei se ole voinut esittää asiaa mainitulle kirkolliselle hallituselimelle.

Mutta tämän kuun 5 p:nä piti Tallinnassa Virossa vihittämän tehtäväänsä Viron kreikkalais-katolisen kirkon arkkipiispa Paulus ja piti tämän vihkimisen toimittaa Pietarin metropoliitan. Jos neuvostohallitus päästäisi tämän tulemaan Tallinnaan, olisi täällä hyvä tavata tätä Venäjän kirkon päämiestä ja esittää hänelle Suomen kreikkalais-katolisen kirkolliskokouksen päätökset.

Tässä mielessä onkin Suomen kr.-katolisen kirkon puolesta edellämainitun lähetystön tehtävissä lähetetty ja lähtenyt matkalle Viroon lähetystön puheenjohtajaksi määrätty rovasti S. Solntsev ja hänen seuranaan kirkollisasiain ministeriön protokollasihteeri A. Inkinen.

Kirkollisministeriö on oikeuttanut myös Suomen kreikkalais-katolisen kirkkokunnan piispan Serafimin yhdessä munkkidiakoni Varsonofin kanssa matkustamaan Tallinnaan avustamaan edellämainitun piispaksi valitun pastori Aleksander Pauluksen piispaksivihkimistä. Mainitut henkilöt ovat myös jo lähteneet matkalle.

Vihkimistilaisuudessa on myös koetettava hankkia metropoliitan suostumus siihen, että apulaispiispa Kasanski Viipurista voitaisiin vihkiä Suomen kreikkalais-katoliseksi piispaksi.

Uusi Itä-Karjalaa koskeva teos.

Iivo Härkösen „Itäinen Vartio".

Yllämainitulla nimellä julkaisi kirjailija *Iivo Härkönen* tänä syksynä Kustannusosakeyhtiö Ahjon kustannuksella laajan karjalaisaiheisen teoksen, joka on yleisellä innostuksella otettu vastaan ja jota voi pitää Karjala-kirjallisuuden yhtenä merkkiteoksena.

Kirjassaan tekijä hänelle ominaisella aitokarjalaisella vilkkaalla tavallaan kuvailee Vienan, Aunuksen ja sen ohella Suomen puolella olevan kreikanuskoisen Karjalan, yhteisnimellä Vanhan Karjalan, elämän eri puolia. Kuvauksiensa pohjaksi asettaa hän katsaukset Karjalan heimon muinaisuuteen ja siirtyy sitten sen nykyisyyteen, ensin sen asuma-alueita kuvailemaan. Näiden jälkeen siirtyy hän sitten mielenkiintoisella tavalla esittämään Vanhan Karjalan vanhaa pohjaa, s. o. sen vanhoja tapoja, katsomuksia, juhlia y. m. Mukaansatempaavasti ja asiallisesti kuvaa hän sitten tämän heimon keskuudessa tapahtunutta venäläistyttämistyötä ja sen tunnustamaa uskontoa, asettuen siinä karjalaisia läheisesti ymmärtävälle kannalle. Sitten siirrytään teoksen pääkohtaan, esittämään karjalaisen heimon kansallista nousua ja sen alkuhistoriaa, mikä luku on ensimmäinen yhteenveto tästä asiasta.

Kirjan loppuun on liitetty tilastollinen luettelo rajantakaisen Karjalan kylistä karjalaisine ja venäläisine nimineen. Tämä ainoalaatuinen luettelo on sekä karjalaisille itselleen että Karjalan asian harrastajille oivallinen opastus Vanhan Karjalan kansan nykyisen asuma-alueen tun-

Miihkali.

Erään karjalaisnuorukaisen elämäntarina.

Pienessä karjalaiskylässä mittaamattomien selkosten keskessä syntyi Miihkali yhtenä vanhempiensa nuorimmista. Lapsuus kului leikeissä kylän kujilla ja päivänpaisteisilla ahorinteillä. Vanhukset olivat hyviä ihmisiä, joita Miihkali paljon rakasti. Ja samoin piti hän paljon vanhasta talossa oleilevasta setämiehestään, joka oli nuorena kulkenut ansiotöillä kaukana Venäjällä, Suomessa sekä Norjassa ja osasi kertoa jos toisenkin jutun vaiherikkailta matkoiltaan. Myöskin kertoi setä Miihkalille Karjalan kansan entisistä vaiheista kuvaten kuinka »Ruotshin» raja oli aikoinaan »siipisodan» aikana erottanut toisistaan suomalaiset kansat, joista toinen osa, Suomen heimo, joutui asumaan paremmalle puolelle rajaa ja toinen, Karjalan kansa, toiselle puolelle köyhyyteen ja kurjuuteen.

Kun Miihkali oli 10 vuoden vanha, istutti taattonsa hänet eräänä kauniina päivänä rekeen ja lähti viemään »skolaan» kauppalaan meren rannalle. Kulku kävi lävitse suurien sydänmaitten ja kun oli matkattu neljä päivää, tultiin koulukauppalaan ja sinne Miihkali jätettiin oppimaan ennenkaikkea käytännöllistä kieltä, ryssää. Mutta ennenkun taatto kerkisi lähteä pois, purskahti Miihkali katkeraan itkuun, ja kun taatto kysyi syytä siihen, vastasi poika nyyhkien:

»Taatto, minä muistan sedän kertoneen, että Ruotshissa on niin tiheään kouluja, että jokainen lapsi voi käydä kotonaan koulua. Miksi ei meillä ole kylässä koulua? Minua jo toverini koulussa sanoivat tshuhnaksi ja kun minä en osaa yhtään puhua heidän kanssaan, niin minun tulee niin ikävä ....»

Mutta eihän se valitus mitään auttanut ja niin kävi Miihkali »Venäjän skolaa». Joka päivä parjattiin häntä tsuhnaksi ja monina iltoina nukkui hän itkuun ja koti-ikävään. Äidinkieltä ei saanut ollenkaan puhua ja jos sitä yritit samaa koulua käyvän serkkusi kanssa pakinoida, seurasi kummallekin rangaistuksena jonkun ajan polvillaanolo. Kun näin oli kulunut kolme vuotta, pääsi Miihkali kotiansa ja niin piti hänen olla varustettuna opilla ja tiedoilla elämää varten. Mutta kun miltei koko aika oli täytynyt käyttää vieraan kielen oppimiseen, eivät ne tiedot suuria olleet.

Nyt alkoi Miihkali puskea talon töitä veljiensä keralla, ja kun muut kylän pojat lähtivät tukkitöihin, lähti Miihkalikin. Ja siellä hän unohti melkein kaiken oppimansa, sillä vieraan kielen kylvö oli Miihkalissa kantanut huonon hedelmän. Lukea venättä hän kyllä vieläkin osasi kuin kone, mutta ei hän siitä juuri sen enempää ymmärtänyt. Mutta sitten sai hän kerran käsiinsä Vienan-Karjalaisten Liiton toimittaman »Pienen alkuopastajan» ja siitä alkoi hänen äidinkielisen kirjallisuutensa harrastus, joka avasi hänelle uudet ja kauniit näköalat.

Kerran töissä kulkiessaan sattui Miihkali yöpymään taloon, jossa oli paljon suomalaisia työmiehiä, joita yleisesti sanottiin jätkiksi. Nekin kutsuivat Miihkalia ryssäksi ja se tuntui Miihkalista ylen katkeralta, — tuo, että venäläiset toverit jo koulussa parjasivat häntä tsuhnaksi ja suomalaiset veljet taas nyt ryssäksi eikä kukaan kutsunut häntä oikealta kansallisnimeltä, karjalaiseksi.

Syttyi sitten maailmansota ja Miihkali joutui 20 vuoden vanhana taistelemaan Karjalan kansan sortajan, Venäjän, puolesta. Se oli katkeraa. Maamo itki, taatto itki, heimo itki ja Miihkali itsekin itki. Hänen matkassaan kulki paljon karjalaisia ja junan vaunun penkillä he keskustelivat yhteisestä synkästä kohtalostaan. Ja katkerina moittivat he venäläisiä ja heidän puuhiaan. Mutta silloin urahti eräs merenrannan karjalainen Miihkalille:

»Ah sie, sie politikantta! Muissa sie kunne matkuat, tsuaria ta omaa muata varjelemah paholaisesta!»

Miihkalin täytyi vaieta. siitäkin syystä, että sota oli maassa ja kenttätuomio saattoi hyvin nopeasti langeta erittäinkin vierasta kansallisuutta olevalle.

Niin täytyi Miihkalin nyt kolme pitkää vuotta tapella vihollisensa puolesta. Hän näki paljon kurjuutta, haavoittui, paleli, kärsi nälkää ja hänen sydäntään kirveli, sillä hän tiesi, että kaikki, mitä hän teki, oli väärin hukattua vaivannäköä. Ja muut rintamalla olevat karjalaiset taistelivat, haavoittuivat ja kaatuivat sama epätoivo ja katkeruus mielessä.

Tuli sitten vallankumous. Miihkali kuuli agitaattorien puhuvan vapaudesta, oikeudesta, ihmisyydestä, kansojen itsemääräämisoikeudesta j. n. e. ja hänen nuoren rintansa täytti uusi usko ja elämäntoivo: »Nythän, nythän saa siis vihdoin Karjalankin kansa oikeutta. Nythän saamme omakieliset koulut, omakielisen jumalanpalveluksen, omat virkamiehemme ja asiainhoitajamme! Mikä uusi aika nyt koittaakaan kalliille Karjalalleni!

Mutta liian aikainen usko sekin. Kaikki oli ollut vain sanahelinää. Karjala ei saanut mitään. Sen poikia vietiin yhä edelleen sotiin, väliin punaisen väliin valkoisen ryssän puolesta. Mutta Miihkaili, joka oli päässyt vallankumouksen aikana kotiinsa, ei enään lähtenyt taistelemaan ryssän riveissä, vaan alkoi muiden karjalaisten kanssa miettiä keinoja Karjalan vapauttamiseksi Venäjän ikeen alta. Ja kun hetki Karjalan asian ajamiselle löi, silloin oli Miihkali siinä koko sielullaan mukana; ja kuinka käyneekään, kuinka mustalta näyttäneekään tulevaisuus, aina hän tulee pysymään uskollisena omalle suurelle asialleen. Sillä hän tietää ja tuntee sen: Karjalan kansa ei ole hukkuva! Se on nouseva vielä kerran ja katkova kahleensa kuten kontio Vienan Karjalan vaakunassa.

Erkki Aro.

---

temiseen. Sitä on kauvan kaivattu ja nyt se on saatu. Ja niinpä »Itäinen Vartio» on kokonaisuudessaan aivan erikoislaatuinen lisä karjalaisaiheiseen kirjallisuuteen ja sen vuoksi olisi jokaisen karjalaisen ja suomalaisen riennettävä se itselleen hankkimaan.

Paavo Ahava.

Karjalan Sivistysseuran jäsenet

(Aakkosjärjestyksessä)

		Hyväksytty.
Aalto-Setälä, Eino	Kokemäki	1917
Aalto-Setälä, Toivo	»	»
Ahava, Paavo	Kuusamo	1917
Ahava, Paavo, nuorempi	»	1919
Ajo, B.	Urjala	1920
Alanko, Maria	Tampere	1917
Alanko, Sakari	»	»
Angervo, Risto	Kuusamo	1919
Ania, Sisko	Tampere	»
Antell, Otto	Savonlinna	»
Arhippainen, Mikko	Vaasa	1917
Arhippainen, Iivana	Karja	»
Arhippainen, Simana	»	1918
Arhippainen, W.	»	1918
Aronen, Aarno	Pori	1917
Arvela, Ilmari	Pieksämäki	»
Basilier, Hjalmar	Helsinki	1918
Bengts, Carl	Kristiina	1919
Blomstedt, Paula	Jyväskylä	1919
Borg, Eero	Helsinki	1917
Brander, Akseli	Kitee	»
Brander, U.	Helsinki	»
Castrén, Jalmar	»	»
Corner, Frithiof	»	»
Denisoff, Andrei	Teuva	»
Dobrinin, W. R.	Lieksa	»
Einiö, Väinö	Helsinki	1918
Ellilä, Toivo	Karkku	1917
Engelberg, Rafael	Helsinki	»
Ensio, A. A.	Oulu	»
Eronen, L. T.	Helsinki	»
Fager, Erik	Turku	1920
Filipoff, Petr. W.	Vuokkiniemi	1917
Flinck, Edvin	Helsinki	»
Forsblom, Arvid	Jyväskylä	1919
Forsblom, Toivo	»	»
Fredriksson, Eino	»	»
Fredriksson, Onni	»	»
Frisk, Julius	Helsinki	1917
Frisk, Kaarlo	»	»
Frisk, Minna	»	»
Gallenius, Anni	Oulu	»
Gallenius, Eino	»	»
Haavisto, Yrjö	Eura	»
Hagman, Lucina	Helsinki	»
Hakala, Hilma	Viipuri	»
Halmeoras, Juho	Iisalmi	1918
Hannikainen, Lauri	Helsinki	1917
Harikoski, Sanni	Suojärvi	1918
Harikoski, W.	»	1917
Harmujeff, Jegor	Vuokkiniemi	»
Harvia, Yrjö	Helsinki	»
Heikinheimo, Eva	Jyväskylä	1919
Heikkinen, J. A.	Hyrynsalmi	1918
Heikkinen, Juuso	Kuhmoniemi	1917
Heikkinen, Toivo	Pudasjärvi	»
Heiliö, Edv.	Kotka	»
Heinonen, Anton	Jyväskylä	1919
Heinonen, Helmi	»	»
Helme, Väinö	Viipuri	1917
Herva, Yrjö	Oulu	»
Hokkanen, Moses	Tampere	»
Holmberg, Martta	Luvia	1920
Holsti, Rudolf	Helsinki	1917
Homen, Th.	»	1918
Honkavaara, J.	Paimio	1917
Hovi, Anna	Kotka	1918
Huitti, Eemil	Pyhäjärvi	1917
Hultin, Aldyth	Helsinki	»
Hultin, Tekla	»	»
Huttunen, Oiva	»	»
Huttunen, Paavo	Iisalmi	1918
Hytönen, J. V.	Jyväskylä	1919
Härkönen, Iivo	Helsinki	1917
Häyrinen, Alb.	Kajaani	»
Ignatius, Hannes	Helsinki	»
Ignatjeff-Iisakkila, Ivan I.	Uhtua	»
Ignatjeff-Iisakkila, Sandra I.	»	»
Inkilä, Arvo	Viipuri	»
Ivanoff, Jouki	Vuokkiniemi	»
Jacobsson, Georg	Rauma	»
Jahnsson, Yrjö	Helsinki	»
Jalas, Eero	»	»
Jalo, Kaarlo	»	»
Jaskari, Aaro	Karstula	1919
Jauhiainen, J. J.	Pielavesi	1917
Jehkonen, Santeri	Tampere	»
Jekunen, Huoti (Pekka)	Inha	»
Johansson, Harald	Kitee	1919
Jokinen, E.	Jyväskylä	»
Jorma, Elli	Pori	1917
Jorma, Väinö	»	»
Jotuni, Anton	Helsinki	1918
Juselius, Toivo	Jyväskylä	1919
Jussila, Niilo	»	»
Jännes, Niilo	Helsinki	1917
Järveläinen, Jussi	Helsinki	1917
Järvinen, Vihtori	Jyväskylä	1919
Kaarna, Paavo	Helsinki	1917
Kainulainen, K.	Kuhmoniemi	»
Kala, Viljo	Viipuri	1918
Kallio (Kiriloff), Janne	Loppi	1917
Kallio, Kosti	Rauma	»
Kallio, Topi	Helsinki	»
Kannel, Iida	Viipuri	»
Kannel, Heikki	»	»
Karila, Anna	Jyväskylä	»
Karjalainen, K. A.	»	1919
Karvonen, A. H.	Helsinki	1917
Karvonen, Fr. A.	Iisalmi	»
Kaukoniemi, Iivo	Kuusamo	1919
Kaukoniemi, Simo	Vilppula	1917
Kauppi, Oskari	Helsinki	»
Kemppainen, Rudolf	Iisalmi	1918
Keskinen, Antti	Jyväskylä	1919
Keskinen, Otto	Amerika	»
Kestilä, Valto	Punkalaidun	1917
Kettunen, Sulo	Jyväskylä	1919
Keynäs, Antti	Vuokkiniemi	»
Keynäs, Vasili	Repola	1917
Kilpi, Kosti	Pietari	»
Kinnunen, W.	Helsinki	»
Kivilinna, Väinö	Jyväskylä	1919
Kivimäki, Juuso	Helsinki	1917
Koivula, Heikki	»	»
Koivunen, M.	Suojärvi	1918
Kokkola-Seppä, Kerttu	Viipuri	1917
Kolehmainen, Hannes	Kuhmoniemi	»
Kollijeff, Abram	Vuokkiniemi	»
Komulainen, A. V.	Käkisalmi	»
Kontio, Aino	Kuhmoniemi	»
Kontio, P.	»	»
Kontro, K. E.	Helsinki	»
Korniloff, M.	Kajaani	»
Kortela, Matti	Helsinki	1920
Koski, Juho	Virrat	1919
Koskinen, Arvi	Jyväskylä	»
Koskinen, Kaarlo	Valkeakoski	1917
Koukkunen, F.	Suojärvi	1918
Kujola, Joh.	Sortavala	1917
Kurikka, Juhani	Helsinki	»
Kusmin, F.	Kuopio	»
Kylmäkoski, Väinö	Viipuri	»
Kytölä, Emil	Jyväskylä	1919
Kyöttinen, P.	Repola	1917
Kärkkäinen, Lauri	Iisalmi	1918
Kärnä, Valter	Helsinki	1917
Lagerbohm, Vald.	Oulu	»
Lahtinen, Adiel	Laukaa	1919
Lahtinen, Anton	Jyväskylä	»
Lahtinen, Aug.	»	»
Lahtinen, Elsa	Laukaa	»
Laine, Elli	Hanko	1918
Laine (Antipin), Pekka	Kälviä	1917
Laitinen, Erkki	Pori	1917
Laurila, Jaakko	Helsinki	»
Lauronen, W.	Suojärvi	1918
Lavonius, M.	Tampere	1917
Lavonius, Herman.	Helsinki	»
Lavonius, Olga	Tampere	»
Lavonius, W. A.	Helsinki	»
Leander, Väinö	»	»
Lehmuskoski, Niilo	Kankaanpää	»
Lehtinen, Helmi	Jyväskylä	1919
Lehto, A.	Turku	1918
Leino, Eino	Helsinki	1917
Leino, K. V.	Jyväskylä	1919
Leiviskä, Iivari	Helsinki	1917
Leskinen, Jaakko	Viipuri	»
Lesoff, Aleksei	Vuokkiniemi	»
Lindstedt, Armas	Oulunkylä	»
Lipkin, Feodor	Vuokkiniemi	»
Lipkin, Maksim	»	»
Lipkin, Nasari	»	»
Loginoff, Teppo	»	1918
Loginoff, Vasili.	»	1917
Louhi, Einari	Paimio	1920
Loukola, Vald.	Helsinki	1917
Lukin, Onni	Repola	»
Lumme, Otto	Helsinki	»
Luoma, Eino	»	»
Luoto, Villiam	»	»
Lyytikäinen, Abel	Iisalmi	1918
Lönn, F. V.	Jyväskylä	1919
Malikin, Ivan	Vuokkiniemi	1917
Manninen, Joh.	Jyväskylä	1919
Manner, Timo	Vaasa	1917
Markkola, Thor	Helsinki	»
Martiskainen, Nikolai	Suojärvi	1918
Marttinen, I.	Kemi	1920
Mattinen, Juho.	Kemi	1918
Mattinen, Pekka	Helsinki	1917
Mattinen, Ville	Helsinki	1917
Matveijeff, Grigori	Vuokkiniemi	»
Mauranen, G.	Savonlinna	»
Mauranen, F.	Kuopio	»
Mauro, V. T.	Lieksa	»
Mauronen (Knuutila), Lyyli	Kuopio	1919
Mauronen, Ville	»	»
Mavrojeff, I. T.	Lieksa	1917
Melentjeff, M.	Kuhmoniemi	»
Mendelin, Irene	Jyväskylä	1919
Meriö, P. E.	»	»
Meurman, Aina	Karkku	1917
Miettinen, A.	Helsinki	»
Mikkola, J. M.	Jyväskylä	1919
Mitro, Aleksei	»	1917
Mitro, B.	Tampere	»
Mitrofanoff, Vasili	Inkoo	1918
Molander, Artur	Kerava	1917

Kansallis-Osake-Pankki

Omat varat Smk. 238,000,000:—

Pääkonttori: Helsinki, Aleksanterinkatu 42

Haarakonttoreita:

Helsinki—Kallio
Helsinki—Töölö

Alavus
Elisenvaara
Forssa
Haapavesi
Hamina
Hanko
Heinola
Heinävesi
Hyvinkää
Hämeenkyrö
Hämeenlinna
Härmä
Ii
Iisalmi
Iittala
Ilmajoki
Ilomantsi
Imatra
Jaakkima
Jalasjärvi
Joensuu
Jyväskylä
Jämsä
Kajaani
Kalajoki
Kangasala
Kangasniemi
Kannus
Karhula
Karstula
Karttula
Kaskinen
Kauhajoki
Kauhava
Kemi
Kemijärvi
Kerava
Kiviniemi
Koivisto
Kokemäki
Kokkola
Korpilahti
Koski H. l.
Kotka
Kouvola
Kristiina
Kuhmoinen
Kuopio
Kuortane
Kurikka
Kuusankoski
Käkisalmi
Lahti
Laihia
Laitila
Lammi
Lappeenranta
Lapua
Lavia
Leppävirta
Lieksa
Liminka
Lohja
Loimaa
Loviisa
Luopioinen
Luvia
Marttila
Merikarvia
Mikkeli
Mäntyharju
Nakkila
Nilsiä
Nokia
Nurmes
Orimattila
Orivesi
Oulainen
Oulu
Pori
Porvoo
Puumala
Pyhäjärvi U. l.
Raahe
Rauma
Rautalampi
Riihimäki
Rovaniemi
Ruovesi—Visuvesi
Saarijärvi
Salmi
Salo
Savonlinna
Seinäjoki
Somero
Sortavala
Suonenjoki
Taavetti
Tampere
Terijoki
Tornio
Turenki
Turku
Urjala
Uusikaupunki
Vaasa
Valkeakoski
Vammala
Varkaus
Vihti
Viipuri
Vilppula
Virojoki—Virolahti
Värtsilä
Vlistaro
Ylitornio
Ylivieska
Ähtäri

Arvopaperiosasto

arvopaperien ostoa ja myyntiä varten.

Hypoteekkiosasto

kuoletuslainoja varten maakiinteistöihin ja kunnille.

Notariaattiosasto

omaisuuden hoitoa ja oikeustoimia varten.

		Hyväksytty.
Mustonen F. A.	Helsinki	1918
Mustonen, Folke	»	1917
Mäkinen, Väinö	Sortavala	»
Nevalainen, Annikki	Lappeenranta	»
Niemi (Loginoff), Simo	Saarijärvi	1919
Nikitin, Lauri	Kerava	1918
Nikkilä, Vihtori	Tampere	1917
Nikolajeff, P.	Vuokkiniemi	»
Niskala, A. A.	Viipuri	»
Niskanen, W.	Savonlinna	»
Nylander, Hannes	Helsinki	»
Okkonen, Onni	»	»
Oksanen, Vilho	Jyväskylä	»
Oksanen, J.	»	1919
Ollilainen, H.	»	»
Ora, Y.	Helsinki	1917
Orasmaa, Niilo	»	»
Paasikangas, Toivo	Rauma	»
Paavolainen, Erkki	Viipuri	»
Paavolainen, P.	Helsinki	»
Pakarinen, Simo	»	»
Paloheimo, Heikki	»	»
Palovaara, Martta	Käkisalmi	1918
Pankkonen, Pekka	Petäjävesi	»
Pantsu, Arsi	Pitkäranta	1920
Pantsu, G.	Joensuu	1919
Peiponen, Ivan	Aunus	1917
Penttilä, Hugo	Johannes	»
Perttujeff, Vasili	Vuokkiniemi	»
Pesonen, Kalle E.	Rantasalmi	»
Petro, W.	Repola	»
Peurala, Otto	Suolahti	1919
Pietiläinen, Vilho	Hankasalmi	»
Piilonen, K. V.	Jyväskylä	»
Pitkänen, Martti	Viipuri	1917
Poikolin, Villiam	Helsinki	1919
Popoff, Katri	Kuopio	»
Popoff, Maija	Kuopio	»
Poti, Vilho	Riste	1917
Pouru, A. J.	Hyvinkää	»
Prileshajeff, N.	Vuokkiniemi	»
Puhakka, Mikko	Imatra	»
Puustinen, A. J.	Helsinki	1917
Puustinen, Viljo	»	»
Puustinen, Väinö	»	»
Pääkkönen, L. V.	Högfors	»
Qvist, Anna	Viipuri	»
Raevuori, Vihtori	Järvenpää	»
Rahikainen, Pr.	Sortavala	1918
Railo, A.	Saarijärvi	1919
Ranne (Afanasjeff), Ivan	Uhtua	»
Rantanen, Eemeli, A.	Helsinki	1917
Reijonen, Erkki	Savonlinna	»
Relander, Tauno	Sortavala	»
Remsujeff, Geo	Dekalb, Ill. U. S. A.	»

		Hyväksytty.
Remsujeff, Grigori	Vuokkiniemi	1917
Remsujeff, Jaakko	»	»
Remsujeff, Mikko	Rovaniemi	1919
Remsujeff, M. N.	Vuokkiniemi	1917
Remsujeff, Petr	»	»
Remsujeff, Semen	»	»
Remsujeff, Stepan	»	»
Repo, K.	Viipuri	»
Repolan Sivistysseura	Repola	1919
Rettijeff, Afanasi	Vuokkiniemi	1917
Rettijeff, Andrei	»	»
Rettijeff, Grigori	»	»
Rettijeff, Grigori	»	»
Rettijeff, Jefim	»	»
Rettijeff, Mihail	»	»
Rettijeff, Timofei	»	»
Rihtniemi, W.	Kajaani	1918
Ronimus, Samuli	Helsinki	1917
Rintala, Sanni	»	1919
Ruoho, Väinö	Tampere	»
Rutanen, Frans	Jyväskylä	»
Räbinä, Maria	Salmi	»
Räihä, Aug.	Iisalmi	1918
Räisänen, Heikki	»	»
Saarenpää, Sanni	Repola	»
Sadovnikoff, A.	Viipuri	1917
Sakari, Toivo, Vilh.	Helsinki	1918
Salminen, Väinö	»	1917
Salo, Teudor	Inha	1918
Salonen, Toivo	Lahti	1919
Sandelin, J. F.	Kokkola	1917
Sara, Kauno	Helsinki	»
Saraste, Anni	Suolahti	1919
Saraste, Antti	»	»
Saraste, Maija	»	»
Sario, Valde	Viipuri	1917
Saukkonen, Lyyli	Jyväskylä	1919
von Schrove, Johan	Kemi	1917
Semenoff, Nikolai	Lohja	1920
Seppi, Yrjö	Oulu	1917
Seppä, Toivo	Helsinki	»
Seppänen, Juho	»	1918
Sergejeff, Ivan	Kajaani	1919
Silander, Kaarle	Helsinki	»
Simonen, Tauno	»	1917
Sinivaara, Jalm. A.	»	»
Sipola, Arvi	Jyväskylä	1919
Sirkeinen, M.	Inha	1917
Sirkeinen, R.	Turku	»
Sirkeinen, T.	Alavus	»
Siven, H. H.	Repola	1920
Sjöman, Erkki	Marttila	1917
Snellman, J.	Karttula	»
Sofronoff, Ivan S.	Santahamina	»
Soini, Santeri	Jyväskylä	1919

		Hyväksytty.
Sokoloff, Petter	Salmi	1917
Sopanen, E. V.	Kangaslampi	»
Sopanen, Olavi	Varkaus	»
Stenroth, Otto	Helsinki	»
Stepanoff, N.	Suojärvi	1918
Strogalshtshikoff, A. A.	Vuokkiniemi	1917
Styff, O. V.	Iisalmi	1918
Ståhlberg, Einari	Oulu	1917
Suokanto, Pekka	Teuva	1919
Suolahti, Eino	Helsinki	1918
Suolahti, Gunnar	»	1917
Sutinen, J. H.	Terijoki	»
Suutala, U. V.	Virrat	1919
Suvanto, Eljas	Helsinki	1917
Suvanto, Kusti	Tampere	»
Suviranta, Bruno	Helsinki	»
Syrjänen, Reino	Pyhäjärvi	»
Talas, Onni	Helsinki	»
Tamminen, Ville	Tampere	1918
Tanner, Juho	Vaasa	1919
Tanner, Reino	Helsinki	1917
Tanttu, Antti	Imatra	1918
Tavast, Hj. E.	Jyväskylä	1919
Tavela, V. H.	Kangasala	1917
Terho, Mikko	Porajärvi	1919
Tiihonen, K.	Jyväskylä	»
Tiiri, V. E.	Lappeenranta	1917
Tingvald, Juho	Vaasa	»
Titoff, Ivan	Härmä	»
Titoff, Juho	Härmä	1919
Tomula, E. S.	Helsinki	1917
Torvijeff, Filip	Vuokkiniemi	»
Torvinen, Jussi	Isojoki	1919
Torvinen, Otto	Vaasa	1918
Tshetshujeff, Aleksei	Salmi	1917
Tshurina	Vuokkiniemi	»
Tuisku, Tuomo	Kuusamo	1919
Tulenheimo, Martti	Kangasala	1917
Vahlgren, Siviä	Jyväskylä	1919
Vainikainen, Hannes	Iisalmi	1918
Wallenius, M.	Helsinki	1917
Valtonen (Prokopjeff), Hariton	Vuokkiniemi	»
Valtonen, J. V. E.	Helsinki	1918
Vanaja, Iivari	Turku	1917
Vanhatalo, Maria	Salmi	1919
Vartiovaara, Villiam	Jyväskylä	»
Vathen, Einari	Helsinki	1917
Verkko, Veli	»	»
Vesanen, M.	Kajaani	»
Vessman, F.	Jyväskylä	1919
Vesterinen, Kusti	Sulkava	1917
Viljanen, Mikko	Viiala	»
Viljasalo, Akseli	Jyväskylä	1919
Viljomaa, J. E.	Turku	1918
Vinter, G. J.	Helsinki	1917
Viranko, Allan	»	»
Viranko, K. E.	»	»
Virvonen, Arvo	Punkalaidun	»
Viskari, Aapro	Sakkola	»
Voionmaa, Tapio	Helsinki	
Väistö, Joh.	Jyväskylä	1919
Väisänen, A. O.	Helsinki	1917
Väisänen, Matti	Sortavala	»
Vänni, Otto, Emil	Tampere	»
Väyrynen, Heikki	Helsinki	»
Väänänen, Kalle	»	»
Väätänen, L. E.	Pihtipudas	1919
Zaostrovskij, Pavel	Vuokkiniemi	1917
Zidbäck, John	Tampere	»
Zidbäck, Matilda	»	»
Åberg, V. G.	Iisalmi	1918

Kuolleita tai muuten eronneita:

Denisoff, Petr. †	Vuokkiniemi	1917
Heimo, O. A.	Helsinki	»
Holmberg, K. A. †	Luvia	»
Härkönen, Aleksi †	Viipuri	1919
Härkönen, Kalle	Jyväskylä	»
Ipatoff, Ivan A.	Kajaani	1917
Ivanoff, Jaakko †	Vuokkiniemi	»
Kalliala, Rafael †	Kotka	»
Kanerva, Pekka †	Vaasa	»
Kanervo, A.	Jyväskylä	1919
Karvonen, Viljo J. †	Saarijärvi	1918
Kauppila, Aarne †	Helsinki	1917
Kovala, Rauha	Jyväskylä	1919
Lampila, E. W.	»	»
Lehtinen, Onni	Helsinki	1917
Lindström, Karl	Äänekoski	1919
Lukkarinen, Juho		1917
Mavrojeff, Ilja	Repola	1917
Pesonen, Osk.	Jyväskylä	1919
Putkonen, Jonas †	Iisalmi	1918
Qvist, August	Viipuri	1917
Silvo, A.	Helsinki	»
Sipi, K. T. †	Kerava	»
Teräskivi, Elina	Helsinki	»
Teräskivi, Einar	»	»
Titoff, Georg †	Vuokkiniemi	»
Varonen, Eino	Helsinki	»
Varpasaari, A. †	Virrat	»
Vilén, Selim	?	»

Arvoisia jäseniä pyydetään tämän nähtyään seuran toimistoon Helsinki, It. Teatterikuja 1 D lähettämään, jos siihen aihetta on, oikaisunsa osotteen suhteen, ja samalla maksamattomia jäseniä pyydetään lähettämään jäsenmaksunsa samaan paikkaan. Pyydetään myös kutakin ilmoittamaan nykyinen arvonimensä, koska monen suhteen on siinä suhteessa syntynyt sekaannusta.

Karjalan Sivistysseura.

Lassila & Tikanoja Osakeyhtiö

VAASA HELSINKI

MYY TUKUTTAIN

Puuvillateoksia, Pellavatuotteita, Trikoovalmisteita, Miesten- ja Naisten pukukankaita, Palttookankaita, Jouhikangasta, Olkaimia, Raavelia, Villalankaa, Kenkiä, Kalossia, Kengän-kiilloketta, Kengännauhoja, Keksiä, Karamellia, Yskäpastilleja, Mausteita, Kynttilöitä, Saippuaa, Tupakkateoksia ja Lyhyttavaraa.

Oy. Frithiof Lindström Ab.

HELSINKI
KORKEAVUORENKATU 47
PUHELIN 45 97

Tukuttain
Kangas- ja Lyhyttavaroita

Kangas- ja Lyhyttavara Oy.

TUKKULIIKE
HELSINKI, MIKONK. 5
PUHELIN 76 84

SUOSITTELEE
runsasta ja yhä uudistuvaa koti- ja ulkomaista
Kangas- ja Lyhyttavaravarastoaan

Helsingin Uusi Paitatehdas

Arkadiankatu 4—6
Puhelin 7063

Suosittelee hyviksi tunnettuja tuotteitaan.

HUOM.!
Tehtaan eri osastona on pukimo, jossa valmistetaan tunnustuksen saaneita rautatievirkailijoiden virkapukuja sekä aistikkaita suojeluskunta- ja sotilaspukuja.

Kauppa Osakeyhtiö

HELSINKI
Itä-Heikink. 1

Puhelimet: Konttoriin 50 88 ja 63 73, Varastoon 67 54. Sähköosoite: KAUPPA

SIIRTOMAAN, KANGAS- JA LYHYTTAVARAIN
TUKKUKAUPPA

Liikemiehet huomatkaa!

Käyttäkää suomalaisia laivameklareita niin viennin kuin tuonnin välittäjinä, jolloin saatte suomalaisia oloja vastaavat lastaus- ja purkausehdot. Täten edistätte suomalaista laivaliikennettä.

JOHN NURMINEN O.Y.

LAIVAMEKLAAMO, LAIVANVARUSTAMO JA SPEDITIONILIIKE

Pääkonttori: Helsingissä.
Haarakonttorit: Raumalla, Turussa, Hangossa, Viipurissa ja Tallinnassa.
Sisaryhtiö: John Nurminen G. m. b. H., Danzig—Neufahrwasser.
Sähköosoite kaikkiin konttoreihin: „Johnurminen".

Carl Finnilä, Osakeyhtiö

Waasa, Kokkola, Kemi,
Jyväskylä, Myllymäki

„VERRATON" JA „FINLANDIA"

ovat nykyajan parhaimmat
polkupyörät

Useammat polkupyöräliikkeet ja maakauppiaat myyvät niitä

Osakeyhtiö HERMAN L. BERGGREN Ab.
VAASA Puh. 629 & 76

Polkupyörätavaran erikoistukkuliike

KARJALAN SIVISTYSSEURAN TOIMISTO

HELSINGISSA
IT. TEATTERIKUJA 1 D

AVOINNA KELLO 6—8 I.-P.

Joku määrä
Karjalan Kirjaa
saatavana
Karjalan Sivistysseuran Toimistosta
Helsingissä,
It. Teatterikuja 1 D.

Alkuperäisissä vaatekansissa
60 mk.

VENNA & OJALA OSAKEYHTIÖ

KANGAS- JA LYHYTTAVARAIN
TUKKUKAUPPA
VAASASSA

Karjalan Sivistysseuran asioita
Vaasassa toimitetaan
Tanner & Mannerin liikkeessä
Puhelin 201

Karjalan Sivistysseuran asioita
Sortavalassa toimittaa
Johtaja Pr. Rahikainen,
P. Saikkonen Osakeyhtiö. Puh. 123, 298, 366

Juho Kuusinen Osakeyhtiö, Sortavala
Puhelin 22

Myy tukussa ja vähittäin kaikkia kangas- ja lyhyttavara-alaan kuuluvia tavaroita päivän tarkimpiin ∴ ∴ ∴ ∴ hintoihin ∴ ∴ ∴ ∴

P. SAIKKONEN OSAKEYHTIÖ
Sortavala
Sähkö-osoite: Saikkonen
Puhelimet: 123, 298, 366

Myymme: TUKUSSA ja VÄHITTÄIN
Hinnat kohtuulliset, toimitus nopea ja täsmällinen

Kangas-, Lanka- ja Muotiliike
Villakutomo
Alusvaate-, Esiliina- ja Vanupeitevalmistamo

Sortavalan Tukkukauppa Osakeyhtiö
Pääkonttori Sortavalassa, Puhelimet 70 ja 150
Vähittäismyymälä Sortavalassa, Puhelin 181
Haaraosasto Salmissa, Puhelin 89

Hyvin lajiteltu kangas- ja sekatavarakauppa

TANNER & MANNER
Sähköosoite: MANNER, VAASA VAASA Puhelin 201
KANGASTAVARAIN TUKKULIIKE

Karjalan Tukkukauppa Oy.
Sortavala
Puhelimet 303 ja 350. Sähköos. Tukkukarjala
Koti- ja siirtomaantavaroiden tukkuliike

KULUTTAJILLE Tarjoamme Sekatavara Kaupoistamme ajan kohtuhinnoilla:
Koti- ja Ulkomaan kankaita
Ruoka- ym. Taloustavaroita
Toiminimi M. A. RÖPPÄNEN JA POJAT
SALMI, TULEMA puhelin N:o 9 - SALMI, MANSSHILA puhelin N:o 3 - SORTAVALA puhelin N:ot 268 ja 199

Osakeyhtiö Härkönen & Pirhonen
Sortavala
Lasi-, porsliini-, lamppu- ja sekatavarakauppa

Uponen & Virmala Oy.
VAASA
Nahkatavaroiden ja Jalkineiden TUKKULIIKE

JUHO UUSIMÄKI
OSAKEYHTIÖ
VAASA
KANGAS- JA LYHYTTAVARAIN TUKKUKAUPPA

Karjalan Rauta Osakeyhtiö
Sortavala
Puhelimet: 321 ja 322 Sähköosote: Rauta Sortavala
Rautaa, värejä, öljyjä ja rautatavaroita

Osakeyhtiö Vaasan Rihkama
VAASA
KANGAS- JA LYHYTTAVARAIN TUKKUKAUPPA

TANNER & HONKASOLA
Pitkäkatu 51 VAASA Puhelin 328
SIVULIIKE COMMERSTALO
Puhelin 215
Kangas- ja Lyhyttavarakauppa

O.Y. A. WISÉN
Waasa
Rautakauppa

Oy. Törhönen & Vesanen Ab.
VAASA
Kangas- ja Lyhyttavarain TUKKULIIKE

O.Y. PIETILÄ & LEHTIVUORI A.B.
VAASA
Kangas- ja Lyhyttavarain TUKKUKAUPPA

Kuosmanen & Oinonen Oy.
Koti- ja siirtomaatavarain tukkukauppa
Sortavala
Sähköosoite: Kuosmanen Puhelimet: 260 ja 312

EETU SALONEN
WAASA
TUKKULIIKE SIIRTOMAA- JA TEHDASTAVAROILLE

RAUTAKAUPPA OSAKEYHTIÖ
TERÄS
VAASA
RAUTATAVARAIN TUKKU- JA VÄHITTÄISKAUPPA

Helsinki 1920. Kirjapaino-Osakeyhtiö SANA.